

N° 2 VEEBRUAR 2012 hind 2.20 €

muusika

Teistmoodi
pianist **PIOTR
ANDERSZEWSKI**

Jan Kaus
muusikast

EESTI MUUSIKAELU
KÜSIMUSED JA
VASTUSED

**Ewert
Sundja**

1st Xinghai Prize International Choir Championships

Guangzhou (Canton), China
November 8 – 14, 2012

Guangzhou is different!

- Join choirs from all over the world in China's capital of choral music!
- Be part of the big international Festival Choir
- Compete in one of 11 categories in the Open Competition! Or go for the Xinghai Prize and win € 5,000 in one of 7 categories!
- High class accommodation at low prices
- Best time to visit Southern China: sunny weather and pleasant temperature
- Combine your journey with additional concerts in Hong Kong and Macao

AN INTERKULTUR EVENT
in cooperation with the City of Guangzhou

<http://xinghai.interkultur.com>

2/2012

10. aasta juubeliga seoses on ajakirja Muusika igapäevases töös aset leidnud ka mõned erandlikud sündmused. Üheks neist oli päev, mil Muusika toimetusse sisenes telesaate MI võttegrupp. Järgneva tunni-paari jooksul käidi kaameraga läbi Muusika töökohad, arhiivivarud ning küsitleti toimetajaid. Sellest sai tempokas, vaheldusrikas ja ootamatuid pöördeid võttev lugu. Nii seda kui teisi MI sisukaid saateid saab igal ajal vaadata saadete netikodus <http://etv.err.ee/arhiiv.php>.

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Körver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegjum: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Roosikrantsi 11, II korrus, tuba 256, Tallinn 10119
Toimetuse telefon **6 416 016**
Kodulehekülj: **www.ajakirjumuusika.ee**
Trükitud **Pajo trükikojas**
Pärnu mnt. 58, Sindi linn, 86703 Pärnumaa
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
Otsekorraldus **1,47** eurot number
Aastatellimus **20,50** eurot
Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimuse soodushind 16 eurot.
Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee,
herje@ema.edu.ee,
6 416 016, 55 56 18 94

Ewert Sundja
FOTO JELENA RUDI

KAVA

KES?

2 Margus Haav. Ewert Sundja draakoni aasta

UUDISEID MAAILMAST

10 Nele-Eva Steinfeld, Ivo Heinloo. Muusikauudiseid maailmast

TÄHT

14 Ia Rimmel. Üllatav Piotr Anderszewski

MUUSIKA

18 Jan Kaus. Muusika

PILK

19 Eesti muusikaelu küsimused ja vastused. Eesti Muusikanõukogu aastakoosolekust

MULJE

24 Virve Normet. Palju õnne, armastatud Ester Mägi!

26 Ia Rimmel. "Mary Poppinsi" võlumaailm. Vanemuise muusikali "Mary Poppins" lavastusest
27 Virve Normet. ERSOle, Neeme Järvile ja juubelikontserdile mõeldes
29 Tõnu Kaalep. Pantokraatori nägu praeguses ajahetkes

UUDISEID EESTIST

30 Muusikauudiseid Eestist

PLAAT

38 Heliplaatide tutvustus

PILL

40 Tõnu Timm. Kuuekümnepäevane *pedal steel*-kitarr

muusika

FOTO PRESSI FOTO/RENE SUURKAEV

Ewert Sundja draakoni aasta

MARGUS HAAV
kultuuriajakirjanik

Aasta 2011 oli Ewert and The Two Dragonsi aasta, sellele on raske vastu vaielda. Varem suhteliselt vähe tuntud bändi uksele koputas edu esimest korda varakevadel, mil võideti festivalil “Tallinn Music Week” Skype’i auhind, mis on vaielamatult üks festivali ihaldatumaid. Napilt kuu aega hiljem ilmus Läti plaadifirma I Love You Records märgi all teine album “Good Man Down”. Ja siis läks lahti. Album lendas jahmatavalt pikaks ajaks plaadimüügitalabel tippu. Tuli suvi, tulid suured festivalid Eestis ja Lätis, sekka tuur Euroopas. Paari kuu eest andis ansambel Nokia kontserdimajas kontserdi ligi paarile tuhandele inimesele. Ewert and the Two Dragonsi liikmed on Ewert Sundja, Erki Pärnoja, Kristjan Kallas ja Ivo Etti, väga oluline koht on ka mäenedžer Toomas Olljumil.

Draakonite ninamehel Ewert Sundjal on vaatamata peadpööravale ning, mis salata, isegi veidi ootamatule edule jalad kindlalt maas, pilk rahulik ning meel kaine.

Näib, et Ewert Sundja ning Ewert and The Two Dragonsi ümber pole kunagi varem olnud nii palju mitmekülgset tähelepanu kui nüüd. Kuidas ise sellesse suhtute?

Tunnustus on ikka tore. Eks me natuke imestame, kuidas see masinavärk töötab – album ilmus kevadel ja hakkas tuure koguma. Inimesed, kes veel suvelgi suhtusid meisse ehk veidi pika hambaga, on nüüd esimeste hulgas kontserdipileteid ostmas.

Mitte, et meie muusika staatiline oleks – ma arvan, et poole aasta-ga jõuavad ka kontserdid mingil määral muutuda, aga mingit kannapööret pole ju olnud.

On see õnnelike juhuste kokkusattumine või pigem metoodiline töö?

Üheksakümmend viis protsenti töö, viis protsenti juhust. Oleme kõik aastaid pilli harjutanud, laule kirjutanud, bändiproove teinud, esinenud ja nii edasi. Meie mäenedžer Tom on meiega nüüdseks kaks aastat pidevat *networking*’ut, promo- ja lobitööd teinud. Mingist erakordsest õnnest ei maksa siin tegelikult rääkida.

Sellegipoolest, kas sa muidu saatusesse ja ettemääratusse usud?

Usun, et inimene on ise oma saatuse sepp.

Oli teise albumi “Good Man Down” selline edu ka üllatav?

Eks ikka. Aga samas näeme ka palju vaeva ja kui see meeldib väga sajale kuulajale, siis miks mitte ka tuhandele? Ja nii edasi...

On muusika pigem aken või peegel?

Usun, et mõlemad. Mõnikord aken, kust paistab midagi täiesti uut, ja mõnikord peegel, kuhu vaadates enda sisse minna.

Oled muusikaga lapsepõlvest saadik seotud. Kas mäletad ka seda saatuslikku hetke, mil esimest korda teadvustasid: minust saab muusik?

Mul oli mitu varianti, kelleks saada. Aga muusikutee valimine ei ol-

Näeme palju vaeva ja kui see meeldib väga saajale kuulajale, siis miks mitte ka tuhandele?

nud hetkeemotsiooni ajal tehtud otsus. Pärast keskkooli jäigi ainult see tugev tunne alles ja siis tegin ka konkreetse otsuse, et selle poole pürgida.

Oled pärit suurest perest. Kui oluline koht seal muusikal oli?
Kodune keskkond oli üsna musikaalne. Kuulasime kodus õhtuti palju klassikalist muusikat ja kõik lapsed pandi muusikakooli.

Kuidas muusikakoolis meeldis?

Varateismelisena viilisin ikka päris regulaarselt, isa kõva sõna jäi õnneks peale. Kõlab natuke halvasti, aga üks lapsi tulebki innustada ja ka tagant sundida. Ma ei ole täheldanud, et keegi meist kuuest kurdaks selle üle, et oskab nooti lugeda ja mõnda instrumenti mängida.

Aga mida arvad sellest, kui vanemad panevad lapse korruga muusikakooli, karatetrenni ja kunstiringi? Kas tasub põngerjal ise otsustada lasta või tuleb pigem lähtuda seisukohast, et laps ei tea veel, mis talle hea on ning tegelikult kulub tulevikus enam-vähem kõik ära?

Eks tasakaal ole kõige olulisem. Ja on ka teada tõde, et kes palju teeb, see palju jõuab. Kui laps ise tahab ja jõuab kõike teha ning

see vanemate rahakoti pihta ei käi, siis miks mitte. Igal aastal uude trenni minna või pärast viit aastat muusikakool pooleli jätta ei ole ka muidugi otstarbekas. Samas, ilmselt on mõistlik selliseid juhuslikke valikuid mingil määral suunata, sest korralik enesekaitse- või ka näiteks ujumisoskus kulub ilmselt suurema tõenäosusega marjaks ära kui nii mõnigi muu.

Georg Otsa nimelises muusikakoolis õppisid pop- ja jazzlaulu. Tõsi, see kool jäi pooleli... On sellest tagantjärele vahel natuke kahju ka?

Mulle ei meeldi asju alustada ja siis pooleli jätta, ses mõttes on küll kahju. Sisuliselt mitte nii väga.

Ühes arvustuses heideti sulle muide sellegipoolest ette, et Otsa kooli "hais" on ikka kuidagi juures. Natuke kummaline muidugi, et haridusele viitamist kasutati hinnangule negatiivse alatooniga andmiseks.

Ma arvan, et see on pseudoprobleem ja sellist asja tegelikult ei eksisteeri. Kui keegi arvab, et halb pillimänguoskus või piiratud vokaalsed võimed on voores, siis on see tema arvamus. Picasso õppis ka enne joonistama ja alles siis kandilisi naisi maalima.

JUKO-MART KÖLAR

sõber ja muusikaekspordöör

Umbes aasta tagasi toetas MTÜ Eesti Muusika Eksport perspektiivikamate Eesti artistide ekspordiplaanide elluviimist ja kui tulemused avalikuks said, kirjutas anonüümne kommentaator: "Nojah, Juko ja Ewert on lapsepõlvesõbrad ja nüüd toetatakse loomulikult Ewerti projekte." Taipasin, et nii see ongi. Lause mõlemad pooled on õiged, aga ei ole omavahelises seoses. Minu lapsepõlvesõbrast on saanud üks perspektiivikamaid eesti artiste.

Kuigi meie vanemad olid perekonnatuttavad juba nooruspäevil, sai meie sõprus alguse umbes kaheksateist aastat tagasi, Lootuse koori ajal. Ühel välisreisil Saksamaale hakkas Ewert telesaadet tegema, mängis bus-sis saatejuhti, kes rääkis käimasolevast koorireisist ja kutsus saatesse ka külalisi, kelleks olid loomulikult Lootuse koori liikmed.

Aastal 1999 sõitsime taas mikro-bussiga Saksamaale, seekord koos Ewerti onupoegade Madise ja Tõnisega. Ewertil oli kaasaskantavate kölaritega CD-mängija ja ta lasi meile filmi "Forrest Gump" *soundtrack*'i. Sellel oli Lynyrd Skynyrdi "Sweet Home Alabama", mis meile väga meeldis. Võib öelda, et sellelt reisilt ja sellest loost sai alguse Ewerti esimene bänd The Provokers. Kuna Madis oli varem trumme mänginud ja Tõnis leidis kirikust vana basskitarri, siis minu-le jäi kitarr ning Ewertile klahvpillid ja

laul. Ewertile meeldis seitsmeküm-nendate muusika, ta kandis samas stiilis riideid ja meie bändi esimesed lood kubisesid selle ajastu mõjudest.

Teised bändiliikmed võtsid asja tõsisemalt, minu jaoks oli see pigem ajaviide. Andsime paari aasta jooksul umbes poolsada kontserti, veetsime lõbusalt aega ja kuulasime Ewerti teravaid märkusi meie muusikalise maitse ja stiilitunnetuse kohta. Kuid siis õppisin ma USA-s ja tagasi tulnud, jäi bänditegemine soiku.

Tegelikult oli asi minu puudulikus pillimänguoskuses...

Lisaks bänditegemisele on meid Ewertiga juba kaksteist aastat sidunud veel üks hobi, arvutimäng "Heroes of Might and Magic". See sai alguse 11. klassis. Elasime lähestikku ja tuli ette päevi, kus läksin kooli otse Ewerti juurest, olles öö läbi Heroesit mänginud, muusikat kuulanud ja niisama juttu ajanud. Ostsime Kristiine Prismast kaks ananassijogurtit, mängisime arvutimängu, jõime kohvi, kuulasime muusikat ja panime maailma asju paika. Kaksteist aastat hiljem pole olukord selles vallas muutunud. Meil on kindel aeg, kui meie abikaasad on tööl või muude kohustustega hõivatud ja kui me just reisil või tööl pole, mil saame ikka Vene tänaval kokku ja jätkame kaksteist aastat tagasi alanud võistlust. Kohtumiste kokkuleppimine käib SMS-i teel. Peame juba aastaid võiduarvet, aga seisju jätan siinkohal saladuseks.

2007. aastal elasime abikaasaga Helsingis. Ühel õhtul sain sõnumi: "Uskumatu, aga asjad on käima läi-

nud! Me saime mitmeks aastaks lepingu!" See oli Ewerti kolmas bänd Thief. Bändi liikmed elasid kuu aega Londonis, kus nad salvestasid tuntud produktsentide käe all plaadi, aga projekt jäi asjaajamise taha. Kaks aastat hiljem andsid Ewert, Erki ja Kristjan vanalinnas kontserdi, kus nad esitasid lemmikartistide kavereid. Minu arvates oli tekkinud fantastiline kooslus, mille soovitasin kindlasti jätkata. Olin valmis aitama raha leidmisel ja pakkusin võimalust salvestada sama kontserdikavaga plaat. Tagantjärele võib öelda, et õnneks ei olnud ei Ewert ega Erki selle plaaniga nõus. Nad eelistasid ise muusikat kirjutada, saagu mis saab.

Minu sünnipäeval on tavapäraselt kavas muusikalised etteasted. Palusin Ewerti, Erki ja Kristjani esinema väikesel tagamõttega, sest kutsutud oli ka Bedwetteri määndžer Toomas Olljum. Toomas ei saanud millegipärast tulla, aga külalistele meeldis esinemine väga. Mõne aja pärast nägi Toomas siiski Ewerti bändi esinemist, mis jättis talle sügava mulje. Sellest sai minu hinnangul murdepunkt Ewerti muusikalises karjääris. Olen veendunud, et esmatähtis on muusikaline eripära ja anne, aga kohe selle järel tuleb oskuslik turundus. Toomas Olljum on üks Eesti noorema põlvkonna väljapaistvamaid rahvusvahelise haardega muusikamäenedžere, kes on siiani väga oskuslikult Ewert & the Two Dragonsi karjääri suunanud.

Kõige tabavam väljend Ewerti bändi kohta on praegu "rahvusvahelise läbimurde lävel". Vaatame, mida alanud aasta toob. Kui kõik läheb plaanipäraselt, saab 2012. aastast tõeline draakonaaasta. Kõlab uskumatult, aga üks mu parimaid sõpru on tõepoolest üks Eesti perspektiivikamaid artiste muusikaekspordi vallas. Kui aus olla, siis Ewert on seda alati teadnud.

Ma arvan, et ükski täiskasvanud muusik, välja arvatud klassikalised ja ka osa jazzmuusikuid, ei mõtle tänapäeval enam žanri piires.

Kui oluline on akadeemiline haridus muusiku jaoks?

Harmonia ja solfedžo on ju tähtsad, aga pillimängu saab tubli õpetaja käe all õppida ka väljaspool akadeemia seinu. Nagu paljudel teistelgi erialadel, on minu arust olulisem pigem see, mis jääb väljapoole erialatunde.

Akadeemilise haridusega mässaja kõlab mõnusalt paradoksaalselt. Vahel vist ongi vaja reegleid õppida selleks, et hiljem neid eirama hakata?

See on küll õigus.

Sellist statistikat pole vist keegi teinud, kuid vahel tundub, et küllaltki kande osa popmuusikutest on iseõppijad või siis aastakese muusikakoolis klaverit õppinud.

Kui sa annad suvalisele inimesele kätte paberi ja söe, siis ta lihtsalt mäkerdab kokku nii paberi kui ka iseenda ja keegi ei hakka vaimustusest kilkama. Muusikas käib see miskipärast vastupidi ja ma ütlen ausalt, et ma ei mõista seda absoluutselt.

Ilmselt. Samas kuluks neile kõigile loomingu mitmekesistamiseks ära need seitse lastemuusikakooli-aastat. Kui puudub praktiline pillimänguoskus, siis jääd vähemasti pillimängus varem või hiljem klišeedesse kinni.

Tänapäeval on muusika loomine sageli arvutipõhine ning on hulgaliselt nutikaid programme, mis teevad selle uskumatult lihtsaks.

Selle kohta on mul oma arvamus, mis ei ühti enamuse omaga. Kui sa annad suvalisele inimesele kätte paberi ja söe, siis ta lihtsalt mäkerdab kokku nii paberi kui ka iseenda ja keegi ei hakka vaimustusest kilkama. Muusikas käib see miskipärast vastupidi ja ma ütlen ausalt, et ma ei mõista seda absoluutselt.

Kriitikud satuvad kimbatusse, kui on vaja teie stiili kuhugi lahtriisse paigutada. Folk ja funk, indie ja pop, psühheedeelia ja rock, siit-sealt isegi new wave!

Ma arvan, et ükski täiskasvanud muusik, välja arvatud klassikalised ja ka osa jazzmuusikuid, ei mõtle tänapäeval enam žanri piire. Ma saan aru, et mingil määral tuleb seda teha, kas või lihtsalt plaadipoes orienteerumiseks. Me ise tunneme, et oleme indie, folk-popi ja rocki piirimail. Plaat on ilmselt popilikum, aga kontsertidel tahame enamasti ka jämmida ja sellest ilmselt siis ka kõik need ülejäänud märksõnad.

Kui keeruline on žanripiire eirates ja painutades muusikat luua? Ma ei pea silmas seda, et pesuehtsal folkmuusikul oleks mingis mõttes kergem folkmuusikat luua...

“Väidetavalt olevat ka Brainstormi management oma kontoris muu muusika pärast “Good Man Downi” ilmumist lihtsalt kinni keeranud, sest seda polevat enam vaja.

(Mart Niineste, Eesti Päevaleht 9.04.2011)

“Plaadi kohta lausuvad ajakirjanikud, promootorid ja kriitikud kui ühest suust: see plaat on kui avanemine, eneseleidmine. Ewert & the Two Dragons oli üks enim kõlanud nimi ka pärast tänavust “Tallinn Music Weeki”.

(Valner Valme, Postimees 15.04.2011)

See ei ole miski, mida me teadlikult teeme. Kui kodus muusikat kirjutatakse, siis tekivad enamasti esimesena meloodia ja näiteks kittarririfid. Hiljem proovis seda kokku mängides tekib nii-öelda meie oma *sound*, mis paistab siis kõigi teiste jaoks žanripiire eirav.

Ewert and The Two Dragons on tegelikult üsna “indie” bänd, keda ei piira mingid konkreetsed lepingud ega rutju kammitsevad kohustused luua seda, mida oodatakse... Seda arvestades on teile osaks saanud menu üsna paradoksaalne.

Võib-olla. Aga samas see ongi minu arust õige ja võiks olla pigem reegel kui erand. Tegelikult ei ole see ju normaalne, kui menukaks saavad ainult muusikaärimeeste projektid või superstaarisaate finalistid.

Aga kus siis ikkagi midagi juhtus? Two Dragonsi esimese albumi käekäik oli küllaltki tagasihoidlik...

No eks me ole sellest juba rääkinud ka. Meie esimese plaadi sünd oli absoluutselt erinev teise omast. Me olime üksikud korrad koos mänginud, siis ka enamikus *cover*'eid, bändil polnud isegi nime, rääkimata mingist suunast või eesmärgist. Kui enamasti teha enne kaks aastat proovi ja esinetakse, siis meil ilmus album enne kõike seda. Samas usun ma, et paljud, kes on enda jaoks avastanud "Good Man Downi", võiksid kindlasti lugu pidada ka plaadist "Hills Behind the Hills".

Millised on olnud su muusikutee kõige olulisemad verstapostid?

Üheks verstapostiks pean oma eelmise bändiga lindistatud albumit. Oli uskumatult arendav salvestada koos ühe mu lemmikpro-

les midagi sellist: "Ma ei taha ainult inimeste meelt lahutada, vaid ma tahan teha nad paremaks." Usun, et meie muusikal on palju erinevaid tahke ja funktsioone. Mõni laul on tantsuline hea tuju laul, mõni sügavamatel teemadel, mõni jutustav. Aga põhimõtteliselt tahan ma, et mu muusika, ükskõik millises vormis, aitaks inimestel parem olla. Ilmselt peaksin vabandama klišeedesse kaldumise pärast...

Kindlasti mitte. Aga vabakutselise muusiku elu on ju päris raske?

Nii ja naa. Vabadus on ju tore, kuid majanduslikult ehk kurnav. Keeruline on leida kõige otstarbekam ettevõtluse vorm. Aga muidu on tipp-topp.

FOTO MART SEPP

dutsendiga. Aga oluline oli ka Draakonite esimene album, sest see oli mu päris esimene plaat, mis kuulajateni jõudis. Loomulikult ei saa mööda minna ka viimasest plaadist.

Kui võrrelda muusika- ja filmitööstust, siis ühe eduka filmi tüüpvalet on vist kergem välja tuua. Seal jutustatakse lugu, on hoogne algus, konkreetne keskpaik ja positiivne lõpp. Mis on aga eduka albumi taga?

Eduka albumi taga on korralik lobi ja hea promo, vahel ka hea album. Hea albumi taga võivad olla andekad muusikud, korralik loominguiline impulss, hea produtsent ja palju muid tegureid.

Kas kannate muusikuna ka mingit missiooni?

Ühe mu lemmiktsitaadi on sõnastanud Händel. See on eesti kee-

Muusiku amet on üsna ebakindel, tuleb tunnistada. Tänapäeva elutempo juures ei julge keegi ennustada, mis juhtub aasta pärast.

Kui rääkida popmuusikast, siis muidugi. Tänapäevane edu võib homme olla unustuses, aga tsirkust ja leiba tahavad inimesed igal juhul.

Rahvusvahelisele turule sisenemist alustasite väga originaalselt – Lätis. Jäeb üle vaid imestada, kuidas see muusikalembene ning küllaltki märgatava sihtrühmaga naaberriik meie muusikutele sageli kahe silma vahele on jäänud.

Eks muusika eksport ole aastaid vindunud ja enamiku jaoks on see endiselt ikka väga hägune ettevõtmine. Tänu "Tallinn Music Weekile" ja MTÜ-le Eesti Muusika Eksport on jää liikuma haka-

Kitarrist Erki Pärnoja ja Ewert Sundja võiduhetk "Raadio 2 aastahiti" galal.
FOTO POSTIMEHE FOTOBLOGIST

Balti kurbus

"Vaatomata sellele, et pool Rootsi meediaeliidist on eesti juurtega, kuulatakse Eesti muusikat väga harva ning kui kuulataksegi, siis eelkõige Arvo Pärti, kes jätab oma hea-duses kõik teised varju. Kuid on olemas ka Ewert & the Two Dragons, popbänd, milles on tunda baltlikku kurbust, aga ka õhulisima popmuusika voogusid. Kitarripõhine pop on justkui palsam kõigile neile, kes armastavad melanhoolsust ja tundidepik-kusi grandioosseid arranžeringuid.
(Rootsi muusikasait dagensskiva.com)

Lätis popp

Läti raadio DJ, produtsent ja *tastemaker* Toms Grēviņšvalis valis Ewert & the Two Dragonsi albumi pala "(In the End) There's Only Love" oma möödunud aasta edetabeli teisele kohale. "Veel kaksteist kuud tagasi polnud nende teisest albumist ja ka sellest laulust keegi midagi kuulnud, kuid nüüd tundub, et seda meloodiat teavad väga paljud," kinnitas Grēviņšvalis. "(In the End) There's Only Love" oli menuka Läti raadiojaama Radio 101 *playlist*'is aasta mängeitumate palade edetabelis teisel kohal.

nud ja saadakse aru, et kultuurivahetus ehk kontserdid välisriikide Eesti Majades või saatkondades ei ole muusikaekspordiga kuidagi seotud. Lätist või Soomest on hea alustada, proovida välismaist publikut ja sealseid lavasid. Kui ei ole just väga konkreetseid kontakte ja promootoreid, siis on kaugemal alustamine ikka väga ehku peale minek.

Selja taga on turnee Kesk-Euroopas, väljamüüdud Nokia kontserdisaal kodumaal... Kas 2012. aasta kontserdigraafik on üldjoontes paigas?

Kõige tihedamalt on vist hetkel sisustatud suvi, kuid palju toimetamist on ka juba kohe aasta esimestel kuudel. Palju toredaid reise on ees ja põnevus on suur.

Ma ei söanda küll üldistada, kuid ilmselt on teie publik üsna nooruslik, nii meil kui ka piiri taga. See on just see puuetundlik arvutipõlvkond, kes vaatab YouTube'i ning on harjunud muusikat tasuta alla tõmbama. Kui kerge on bändil neile tuginedes end ära majandada? Arvatakse, et plaate nad eriti ei osta. Samas on teie müüginumbrid väga korralikud. Kus see tõde siis on? Eesti piirides võib müügiga muidugi rahul olla. Samas, ega ainult

sellega end ära ei majanda. Olulisemad on pigem kontserdid ja tulevikus ilmselt ka *merchandise*.

Laulad üldjuhul inglise keeles. Ons selles keeles end kergem väljendada?

Minul küll. Nagu ma juba kusagil intervjuus olen maininud – kasvades üles valdavalt ingliskeelset muusikat kuulates, olid ka juba minu esimesed laulusõnad ingliskeelsed. Nii on lihtsalt läinud ja ma tõesti arvan, et meie mitte-eestlastest kuulajatel on ingliskeelset muusikat kergem kuulata kui eestikeelset. On muidugi mitmeid kollektiive ja lauljaid, kelle puhul pole keelel mitte mingit tähtsust.

Olete ühes intervjuus öelnud, et loobusite bändi nimel kõigest. Mis kõige raskem oli?

No see oli tegelikult üsna kontekstist välja rebitud pealkiri. Loomulikult oleme teinud teadlikke valikuid, millega tegeleme ja millega mitte. Ühe tegevuse eelistamine teisele või eesmärgi poole pürgimine on tahes-tahtmata ka millestki loobumine. Raske on see ainult siis, kui see ei ole tõeline, kui sa ise või kui su lähedased seda tegelikult ei taha.

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid

Tulevik täis muusika
VEEBUARIS

2. veebruar kell 13.00

EMTA orelisaal

**Esinevad Tiiu Ranna
saateklassiõpilased**

9. veebruar kell 18.00

Mustpeade Maja Valge saal

“KIVIMÄE VIRTUOOSID 2012”

**SOLISTID: Anete Ainsaar, Lisanne
Altrov, Anna-Lotta Karu, Katariina
Maria Kits, Mart Kuusma, Ingely
Laiv, Karl Johann Lattikas, Kaarin
Lehemets, Auli Lonks, Kristin
Mürsepp, Leevi Nielson, Jakob
Peäske, Anni Ruugla, Jekaterina
Sizova, Maria Tiimus, Kadri Toomoja
TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigent MIKK MURDVEE**

19. veebruar kell 12.00

EMTA orelisaal

Esinevad Mart Laasi tšelloõpilased

www.tmkk.edu.ee
6576 004

TALLINNA
MUUSIKAKESKKOOL

10 muusika

**2012. aastal tähistab
ajakiri MUUSIKA oma
10. aasta ilmumisjuubelit.**

**Tänu teile, head lugejaid,
oleme saanud muusikaelus
toimuvat teieni tuua!**

MUUSIKA tellimishind
on odav:

3 kuud **5,70 EUR**

6 kuud **11,40 EUR**

aastatellimus **20,50 EUR**

<http://www.tellimine.ee/ajakirjad/kultuurivaljaanded>

Muusikaõpetajatele ja

-õpilastele aastatellimuse

SOODUSHIND **16 EUR**

läbi toimetuse ia@ema.edu.ee,

herje@ema.edu.ee

NELE-EVA STEINFELD

muusikaajakirjanik

Ordenisaajad valitsuse esindajatega. Vasakult välisminister Urmas Paet, Ragnar Siil, Helena Tulve, Jaan-Eik Tulve, Prantsuse suursaadik Eestis Frédéric Billet ja kultuuri-minister Rein Lang.

FOTO ANNIKA HAAS/EESTI EKSPRESS

Helena Tulve ja Jaan-Eik Tulve pälvisid Prantsuse Kunstide ja Kirjanduse ordeni

Kultuuriminister Rein Lang tänas 18. jaanuaril toimunud vastuvõtul Eesti loomeinimesi ja Eesti poolseid koostööpartnereid, kes aitasid kaasa Pariisis Eesti kultuurfestivali “Estonie tonique” õnnestumisele. Prantsuse suursaadik Frédéric Billet tunnustas vastuvõtul Eesti-Prantsuse kultuurisuhete edendajaid. Prantsuse Kunstide ja Kirjanduse ordeni (l'Ordre des Arts et Lettres) pälvisid helilooja Helena Tulve, ansambli Vox Clamantis kunstiline juht Jaan-Eik Tulve ja festivali “Estonie tonique” Eesti poolne koordinaator, kultuuriministeeriumi asekanstler Ragnar Siil. Kunstide ja Kirjanduse ordeni pälvisid veel filmirežissöör Ilmar Raag ning lavastaja ja prantsuse keele õpetaja Lembit Peterson.

Pariisis ja Pariisi regioonis möödunud aasta oktoobri- ja novembrikuus toimunud Eesti kultuurfestival “Estonie tonique” on seni suurim kultuurikoostöö projekt Eesti ja Prantsusmaa vahel. Kahe festivalikuu jooksul käis Prantsusmaal üle 200 Eestist pärit esineja ja toimus rohkem kui 50 üritust. Festival sai võimalikuks Eesti ja Prantsuse kultuuri- ja välisministeeriumide koostöös, programmi viisid vahetult ellu Prantsuse Instituut ja Eesti suursaatkond Pariisis. Festivali raames andis Prantsuse kultuuriminister Frédéric Mitterrand heli-

looja Arvo Pärdivale üle Prantsusmaa kõrgeima riikliku autasu, Aulegioni ordeni.

Arnold Schönbergi dokumentaalne vara kuulutati maailmapärandiks

Hiljuti Viinis Arnold Schönbergi keskuses aset leidnud tseremoonial kuulutati Schönbergi dokumentaalne vara maailmapärandiks. Heliloojale kuulunud käsikirjad, kirjutised ja fotod lisati UNESCO maailma mälu registrisse ja nüüdsest on need UNESCO kaitse all. Viini linna kultuurinõukogu liige Andreas Pokorny nimetas seda kõige olulisemaks ja laialdaseks 20. sajandi heliloojate dokumentide ja mälestusesemete koguks. Materjal on muusikutele, õpetlastele ja ajaloolastele aga hindamatu varasalv. Arnold Schönbergi keskus on kolmas institutsioon Austrias, kus asub mõne helilooja maailmapärandiks kuulutatud kogu. Viini Muusikasõprade Ühingule kuulub Johannes Brahmsi ja Viini linna raamatukogule Franz Schuberti kogu. Maailma mälu register asutati selleks, et säilitada maailma dokumentaalset pärandit. Registrisse kuuluvad olulised dokumendid, nagu näiteks raamatute kollektsioonid, käsikirjad, partituurid ja ainulaadsed väljaanded. Samuti kuuluvad sinna pildid ja audiovisuaalsed dokumendid, muu hulgas ka Bayeux' vaip UNESCO registris, film Roald Amundseni ekspeditsioonist lõunapoolusele ja Balti ketti puudutavad dokumendid.

Pärdiva “Lamentate” Philip Glassi juubelikontserdil

31. jaanuaril tähistas ameerika helilooja Philip Glass oma 75. sünnipäeva. Sel puhul toimus Carnegie Hallis kontsert, kus kõlas esiettekandes Philip Glassi Üheksas sümfoonia. Tegemist oli olulise muusikasündmusega ja eriliseks tegi selle kontserdi veel asjaolu, et Glassi soovil kõlas kontserdi esimeses pooles New Yorgi esmaettekandes Arvo Pärdiva teos “Lamentate” (2002). Glassi sünnipäevakontserti juhatanud dirigent Dennis Russell Davies sõnas, et Glass peab

Pärdiva “Lamentate” suurepäraseks teoseks ja kuigi Glass ja Pärt ei ole omavahel tutvunud, soovis Glass Pärdiva seda teost oma sünnipäevakontserdil kindlasti kuulata. Pärt hindab Glassi muusikat väga kõrgelt ja on tema loomingulist teekonda jälginud juba 1980. aastatest alates.

Teos on kirjutatud sooloklaverile ja orkestrile 2002. aastal ja valmis Londoni Tate Modern galerii tellimusel, inspireerituna skulptor Anish Kapoor massiivsest tööst “Marsyas”. Philip Glassi sünnipäevaõhtul esitasid teost American Composers Orchestra ja pianist Maki Namekawa. Kontserti juhatas Dennis Russell Davies, kes on dirigeerinud enamikku Philip Glassi teoste esiettekandeid ja keda seob ka Arvo Pärdiva pikaajaline koostöö.

Suri Gustav Leonhardt

16. jaanuaril suri 83-aastaselt legendaarne Hollandi päritolu ajastumuusikaspetsialist Gustav Leonhardt, kes andis oma viimase avaliku kontserdi läinud aasta 12. detsembril Bouffes du Nordi teatris Pariisis. Pärast seda kontserti teatas Leonhardt, et tema energia ja jõud ei ole enam lavaesinemiseks piisav ja ta otsustas tühistada kõik eelolevad kontserdid. Oma muusikuteel tegutses Leonhardt erinevate klavopilide mängijana, samuti dirigendi, muusikateadlase ja toimetajana. Leonhardt oli üks väljapaistvamaid ja mõjukamaid figure renessansi-, baroki- ja klassikalise ajastu muusika interpreteerimise valdkonnas.

Leonhardt sündis 1928. aastal Hollandis ja õppis aastatel 1947–1950 klavessiini ja orelit Schola Cantorum Basiilienseses Šveitsis. 1950. aastal debüteeris ta Viinis klavessinistina ja õppis seal ühtlasi muusikateadust. Sel perioodil hakkas ta süvendatult tegelema Johann Sebastian Bachi loominguga esitamise ja salvestamisega. 1950.–1960. aastatest pärinevad tema Bachi “Goldbergi variatsioonide” ja “Fuugakunsti” plaadid. 1954. aastal ilmus Leonhardtilt erakordne salvestus Bachi kantaatidega omanimelise Leonhardt Baroque Ensemble'iga. Ansambliisse kuulusid Leonhardti abikaasa Marie, Nikolaus

Suri vanamuusika legend Gustav Leonhardt.

Harnoncourt ja kuulus kontratenor Alfred Deller. Samuti salvestas Leonhardt erinevatel aegadel hulgaliselt Bachi orkestri-, klavipilli- ja kooriteoseid.

Gustav Leonhardt andis suure panuse klavessiinimängu tehnikas ja mängustiili arengusse 20. sajandi teisel poolel. 1954. aastast alates tegutses ta Amsterdami konservatooriumis klavessiini eriala professorina. Tema juures on õppinud paljud tänapäevase maailmakuulsad muusikud, nagu Bob van Asperen, Philippe Herreweghe, Richard Egarr ja Andreas Staier. Maestro ärasaatmine toimus 24. jaanuaril Amsterdami Westerkerkis.

Hildegard von Bingenile antakse kiriku doktori kraad

Paavst Benedictus XVI kuulutas tänavu aasta lõpul 12. sajandil elanud benediktiinide ordu nunna Hildegard von Bingeni pühakuks. Paavst annab talle selle aasta septembris ka kiriku doktori kraadi. Hildegard von Bingen oli tuntud kui helilooja, filosoof, kirjanik ja füüsik. Ta pärines rikkast perest ja kuigi tema sünniaega täpselt ei teata, arvatakse, et see on umbes 1098. aasta paiku. Juba varases nooruses koges ta nägemusi ning 8-aastaselt astus kloostriliikmeks. Tal oli suurepärase lauluhääli ja oma muusika tõttu ongi ta nii laialt tuntud. Teadaolevalt pärineb Hildegard von Bingenilt 72 laulu, kuid säilinud on ka kirju, luuletusi ja üheksa raamatut. Hildegard von Bingeni muusika on tänapäeval tuntuks kogunud peamiselt salvestuste kaudu. Üks tuntumaid esitusi on ansambli Gothic Voices, mis on võitnud mitmeid auhindu. Paljudes oma töödes on Hildegard von Bingen avaldanud mõtet, et inimkond on Kristuse ülestõusmise kaudu Jumalaga laulatatud. Hildegard von Bingeni päeva peetakse 17. septembril. Kiriku doktori kraadi pälvinud inimesi on siiani vaid 33, neist kolm on naised.

Probleemid maailma ooperiteatrites

Bostoni ooperiteater, mis on saanud tunnustust uuenduslike lavastuste ja vähem tuntud teoste lavale toomisega, oli ületamatute majandusraskuste tõttu sunnitud tänavu 1. jaanuarist ukseid sulgema. Seni polnud laiemas avalikkuses näha ühtegi märki ooperimaja raskustest. Nimelt oli ooper tegutsenud aastaid toimetuleku piiril ja üldine majanduslik surutis, vähenenud piletimüük ja kokkukuivanud annetused põhjustasidki otsuse teater sulgeda. Loodeatakse, et aastate pärast, kui majanduslik seis paraneb, võiks toimuda ooperi taassünd.

Kunagi auväärse kohal asunud New York City Operal on aga probleeme ametiühingu lepingutega. Olukorra parandamiseks on tehtud radikaalseid ümberkorraldusi ja loobutud oma senisest kodust Lincoln keskuses. Hetkel rendib ooper kokkuhoiu mõttes erinevaid saale New Yorgis. Need sammud on kulunud vähenenud, ent sellele vaatamata tekib üha uusi probleeme. Ooperimaja saatus sõltub sellest, kas suudetakse leida kompromiss orkestri ja lauljate ametiühingutega. Muusikutele pakutud uued lepingud annavad neile sisuliselt vabakutselise staatuse, mis aga tähendab dramaatilist palga vähenemist – 40 000 dollarilt 4000 dollarini aastas. Lisaks sellele on ametiühingud kokkuleppele mitte jõudmise korral lubanud teha kõik võimaliku, et ooperimaja oleks sunnitud oma tegevuse lõpetama, sest praegusel kujul jätkata ei ole võimalik.

Probleemid on hoogsalt jõudu kogumas ka Taani Kuninglikus Ooperi- ja Balletiteatris. Teater kavatseb tänavu kärpida eelarvet 16 miljoni euro võrra ja kaotada sada töökohta. Teatril on seljataga tormiline aasta, sest eelmisel aastal lahvas meedias suur narkoskandaal artistide ümber ja teater jäi ilma kunstilisest juhust Kaspar Holtenist, kes siirdus tööle Londoni Covent Gardenisse.

Suri režissöör Ken Russell (1927–2011)

27. novembril suri 84-aastaselt tunnustatud inglise režissöör Ken Russell. Klassikalise muusika sõpradele oli tegu olulise režissööriga, sest paljud Russell'i ekstravagantse pildikeelega filmid käsitlesid tuntud heliloojate, näiteks Elgari, Tšaikovski

ja Mahleri elu. 1975. aastast pärit film "Lisztomania" kujutab aga pianist Ferenc Liszti klassikalise muusika esimese popstaarina. Režissöör Michael Winneri sõnustis Russell filmimaailma piire tugevasti nihutada, millega vahel lepitati ja vahel mitte. Winneri sõnul oli Ken Russellil haruldane visuaalne kujutlusvõime ja suurepärase groteskiideed.

Tulve ja Kozlova teosed festivalil "World Music Days 2012" Belgias

Helena Tulve ja Tatjana Kozlova teosed kõlavad rahvusvahelisel nüüdismuusika festivalil "World Music Days 2012". See festival, mida korraldab Rahvusvaheline Nüüdismuusika Ühing, toimub 25. oktoobrist 4. novembrini Belgia linnades Antwerpenis, Brüsselis, Gentis ja mujal. Eesti Heliloojate Liidu poolt festivalile lähetatud kuue teose hulgast valiti selle suurima nüüdismuusika festivali kavva Helena Tulve teos "silences/larmes" ja Tatjana Kozlova "Horisontaalid". Tulve ja Kozlova osalevad sellel festivalil juba teist korda.

Iisraeli orkestrite tüli

Iisraeli meedias on puhkenud ootamatu vastasseis kahe Iisraeli sümfooniaorkestri vahel. New Jersey's elanud juudi päritolu klassikalise muusika austaja dr Kurt Nassau jättis oma testamendiga Iisraeli sümfooniaorkestrile 700 000 dollarit. Testamendi mitmeti mõistetav sõnastus on toonud pärandile aga kaks "kosilast". Testamendi avamise järel tegid ameerikalased Iisraelis järelepärimise, mis tõi esile kaks võimalikku päranduse saajat, kelleks on Iisraeli Filharmooniaorkester ja Iisraeli Rishon LeZioni linnas asuv sümfooniaorkester. Iisraeli Filharmooniaorkestri esindajate sõnul on nende puhul tegemist Iisraeli kõige suurema ja tuntuima orkestriga ning dr Kurt Nassau olevat nimetatud orkestri kontserte korduvalt külastanud. Samuti väidavad Rishon LeZioni linna esindajad, et testamendis mainitud fraas "Iisraeli sümfooniaorkester" sarnaneb pigem nende linna orkestri nimega ja kadunuke külastas ka Rishon LeZioni sümfooniaorkestri kontserte. Praeguseks on kõik kahe orkestri vahel pakutud kompromissid läbi kukkunud ja päranduse saaja jääb New Jersey kohtu otsustada.

VARIA

Viini Filharmoonikute uusaastakontsert püstitas tänava vaatajarekordi. Kontserti jälgis 64 protsenti Austria elanikest ehk umbes 1,1 miljonit inimest, lisaks veel miljonid inimesed üle maailma.

Ameerika helilooja **James Matheson** pälvis Charles Ives'i nimelise 200 000 dollari suuruse preemia, mis on mõeldud väljapaistvatele Ameerika heliloojatele. See võimaldab kahe aasta jooksul täielikult loometegevusele keskenduda.

Norrast pärit 25-aastane viuldaaja **Vilde Frang** pälvis 75 000 Šveitsi frangi suuruse preemia "Credit Suisse Young Artist Award", millega kaasneb esinemine Luzerni festivalil koos Viini Filharmoonikutega Bernard Haitinki juhatusel.

Soome Rahvusooperi uueks kunstiliseks juhiks määrati metsosopran **Lilli Paasikivi**. Tema ametiaeg algab 2013. aasta augustist. Praegu on Soome Rahvusooperi kunstiline juht dirigent Mikko Franck. Lilli Paasikivi on tunnustatud solist kogu maailmas, viimasel ajal on ta esinenud muu hulgas ka Berliini ja New Yorgi Filharmoonikutega.

Gustavo Dudameli uus plaat Deutsche Grammophonilt ilmub vinüülplaadina. Kui 1980. aastatel vinüülplaatide läbimüük vähenes, siis eelmisel aastal suurenes see järsult, eriti tänu noortele ostjatele.

Tervisehädade käes vaevlevate maestrote nimekirja on sattunud **Maris Jansons**, keda Amsterdami Concertgebouw' orkestri juures asendab hetkel **James Judd**.

Detroidi sümfooniaorkestri peadirigent **Leonard Slatkin** pikendas eelmisel nädalal oma lepingut kolme aasta võrra hooajani 2015/16.

New Yorgi Saint Luke'i sümfooniaorkestri peadirigendiks määrati järgmiseks viieks aastaks 34-aastane hispaanlane **Pablo Heras-Casado**, kelle eelkäijad olid Roger Norrington ja Charles Mackerras.

IVO HEINLOO
jazzikriitik

In memoriam Sam Rivers

2011. aasta lõpp tõi jazzimaailmale kurva sõnumi – 26. detsembril lahkus kaheksakümne kaheksa aastaselts saksofonist Sam Rivers, kes mängis multiinstrumentalistina peale tenor- ja sopransaksofoni ka flööti, klaverit ja vioolat. Ta oli üks viimaseid 1940. aastate *bebop*'i põlvkonna muusikuid.

Rivers sündis muusikute perekonnas, kus isa laulis gospelansambelis ning ema mängis akordionit. Rivers õppis algselt klaverit, kuid pühendus teismeeas saksofonile. Tema debüütalbumi "Fuchsia Swing Song" pala "Beatrice" on kujunenud jazzistandardiks ja on ilmselt Riversi tuntuim kompositsioon. Ajapikku eemaldus Rivers *hard bop*'ist ja arendas välja omanäolise helikeele, milles mängis suurt rolli koostöö Cecil Tayloriga. 1970. aastatel oli ta seotud avangardse plaadifirmaga Impulse! ja tegeles peamiselt vabaimprovisatsiooniga.

Trombonist, helilooja, pedagoog ning bigbändi arranžeerija Bob Brookmeyer.

In memoriam Bob Brookmeyer

15. detsembril suri New Hampshire'is kaheksakümne kahe aastaselts trombonist, helilooja, pedagoog ning bigbändi

arranžeerija Bob Brookmeyer. Brookmeyer sündis Kansas City's ning oli 1950. ja 1960. aastatel silmapaistvalt aktiivne New Yorgi jazzielus.

Laiahaardelise muusikuna tuntud Brookmeyer oli kuulsal Mel Lewis Orchestra muusikaline juht. Ta tegeles ka klassikalise muusikaga. 1980. aastatel viibis ta tihti Euroopas (peamiselt Saksamaal, Taanis ja Rootsis) ning lõi ambitsioonika projekti New Art Orchestra. Brookmeyeri unistus oli leida kompromiss traditsioonilise jazzi ja avangardsemate voolude vahel. Neid ideid on ta arendanud näiteks albumil "Music for String Quartet and Orchestra" (2006). 2006. aastal pälvis ta prestiižse jazziauhinna National Endowment of the Arts. Brookmeyer oli ka mitmekordne Grammy nominent, kuid see auhind jäi siiski talle kättesaamatuks.

Billboard valis aasta artisti

Veebiportaal Billboard.com valis legendäärse Billboardi muusikaedetabeli põhjal läinud aasta maailma populaarseimaks artistiks kahekümne kolme aastase Briti lauljatar Adele'i. Teisele kohale platseerus Rihanna ning kolmandale Katy Perry.

Möödunud aasta jaanuaris ilmus Adele'i teine album, mida on nüüdseks maailmas müüdud rekordilised kolmeist miljonit eksemplari. Londonis sündinud muusikafenomeni võib sel aastal oodata veelgi peadpööravam edu, kuna ta kandideerib koguni kuuele Grammyle. Esmakordselt võitis Adele ihaldatud auhinna 2009. aastal kategoorias "Parim uus artist"; 12. veebruaril toimuval tseremoonial püüab ta auhinda aasta laulu, aasta albumi, aasta muusikavideo jt kategooriates.

Adele'i säravasse aastasse mahtus ka American Music Award parima pop/rock-naisartisti kategoorias. Oktoobris ja novembris oli lauljatar häälepaelte haiguse tõttu sunnitud ära jätma rea kontserte Ameerikas.

Adele, täht edetabelite tipust.

Yousou N'Dour kandideerib Senegali presidendiks

Eestiski hiljuti esinenud Senegali laulja Yousou N'Dour teatas, et on otsustanud kandideerida alanud kuul Senegali presidendiks. Maailmamuusika üks tippnimesid on veerand sajandi pikkuse karjääri jooksul rõõmistanud kuulajaid umbes kolmekümne albumiga ning investeerinud suure osa teenitud rahast kodumaa toetuseks. Talle kuuluvad Senegalis ka mõned tele- ja raadiojaamad.

N'Dour on tõenäoliselt Senegali kõigi aegade kuulsaim muusik, kuid pole kindel, kas tema edulugu jätkub ka pärast poliitikasse astumist. Senegali poliitiline olukord on pinev, kuna suvel järgnesid riigi praeguse presidendi Abdoulaye Wade plaanile muuta põhi-

seadust tänavarahutused.

Valimisvõitluses on Wade N'Douri vastaskandidaat.

Yousou N'Douri on võrreldud legendaarse Aafrika muusiku ning aktivisti Fela Kutiga, kes püüdis poliitikasse sekkuda 1970. aastatel sõjaväediktatuurist räsitud Nigeerias, kandideerides kahel korral riigi juhi kohale – tõsi küll, ebaõnnestunult.

N'Douri kasuks räägib asjaolu, et ta on olnud pikalt seotud Amnesty Internationaliga. ÜRO hea tahte saadikuna on ta pööranud tähelepanu sellistele probleemidele nagu illegaalne migratsioon Euroopasse, tervishoiusüsteemi parandamine Aafrika riikides, ligipääs internetile jne. 1985. aastal aitas ta korraldada kontserti Nelson Mandela vabastamiseks.

Laulja presidendiks! Yousou N'Dour.
FOTOD INTERNETIST

Üllatav Piotr Anderszewski

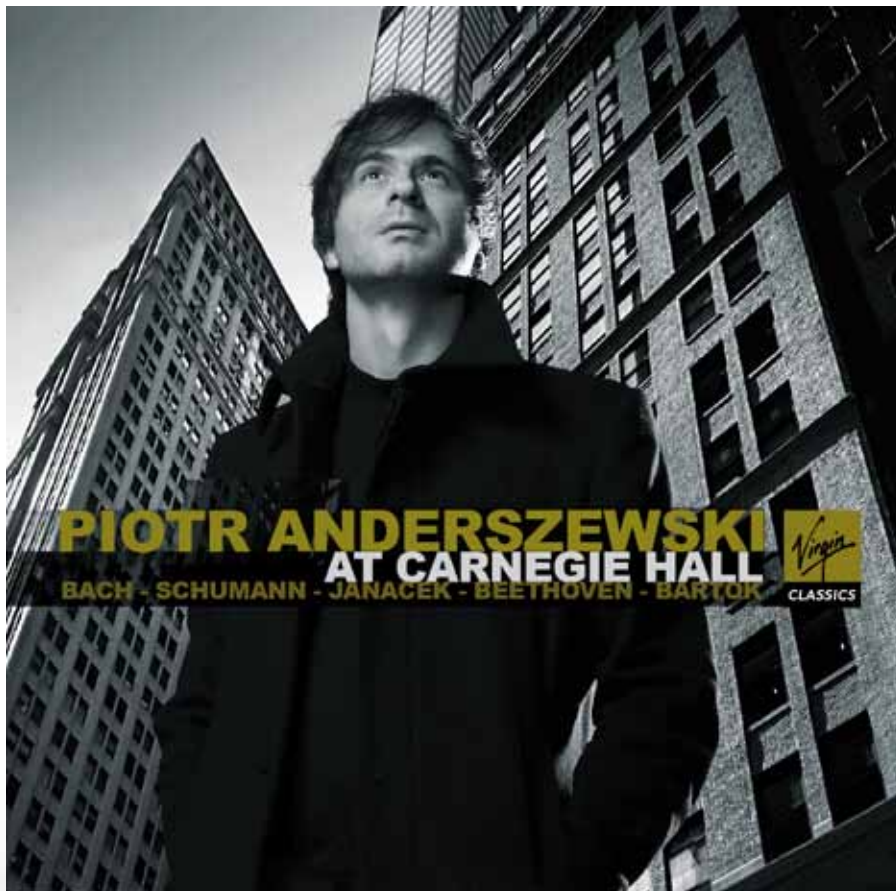
IA REMMEL

Maailmas on tuhandeid väga häid pianiste, konkursside laureaate, kes suudavad mängida perfektselt mitme soolokontserdi jagu raskeimaid teoseid. Sellegipoolest ei tea me neist just palju. Miks üks muusik kerkib esile ja teine mitte? Ehk teisisõnu: miks üks saab kuulsaks, teine aga mitte? Keeruline küsimus, millele ühest vastust on raske anda. Hea interpreet tõlgendab helilooja mõtet rikkumata, selgelt ja arusaadavalt. Suur interpreet teeb sedasama, aga lisab sinna juurde midagi omaenda ainulaadsest isiksusest.

“Mul on unistus tulla lavale ja mängida üht viimastest Beethoveni sonaatidest ilma klaverit puudutamata. Klaveri vahendusel oma mõtteid edastada on väga raske.”

Esimene kord kuulsin Piotr Anderszewskit festivalil “Klaver ’02”. Kuigi ta oli sel ajal juba omajagu tuntud, oli tollase festivali täht Arkadi Volodos. Anderszewskist ei osanud keegi eriti midagi arvata. Kavas oli tal üks oma lemmiklugusid, Beethoveni Diabelli variatsioonid. Mäletan, et kõhklestin, kas kontserdile ikka minna. Ma ei armasta eriti Beethoveni Diabelli variatsiooni, mis (nagu ka Hammerklavier-sonaat) on ülimalt raskesti kuulatav teos. Vahel olen mõelnud, et kas need kaks hiigeloopest ongi üldse ette nähtud esitamiseks või on nad vaid Beethoveni mõttemängud.

Lõpuks siiski läksin, mõjutajaks ilmselt eelnevalt tema netist kuulnud Bach ning esitajast õhkuv sarm fotol. Kontsert algas ja Anderszewski tuli lavale, noor, nägus, lihtsas mustas jakis, eemalolev naeratus näol (ehk nagu hiljem lugesin The Independenti arvutusest: “Anderszewski lonkis lavale nagu peokülaline, kes juhuslikult peab esinema”). Algas see tund aega kestev hiigelteos ning sündis üks harva kogetavaid muusikaimesid. Anderszewski äratas teose täielikult ellu, dešifreeris kõik, mis noodi-

kirja kodeeritud. Ajataju kadus, loo lõppedes oleks vabalt võinud veel üks kord kuulata.

“Mõnikord on mul tunne, et klaver sööb mind ära...”

Neidsamu Diabelli variatsioon mängis Anderszewski ka 1990. aastal Leedsis konkursil, kus põhjustas ühe konkursiajaloo skandaalidest. Olles üks võistluse favoriite, diskvalifitseeris ta end ise poolfinaalis, kui katkestas mängu ning lahkus lavalt, selgita-des pärast, et ta polnud oma esitusega rahul. Ta ütles: “Esialgul tulin konkursile sooviga jõuda võimalikult kaugele. Poolfinaalis hakkasin tundma, et midagi on valesti. Teised tahtsid võita. Mina mitte. Mina soo-

visin mängida nii hästi kui võimalik.” Seda laadi perfektsionismi on Anderszewski ilmutanud hiljemgi juba kontserteeriva pianistina. Kord teatas ta klaveriõhtu lõppedes, et Bachi partiita ei tulnud tal küllalt hästi välja ja ta mängib selle uuesti, lisades juurde, et teos kestab 18 minutit ning need, kel pole aega seda kuulata, võivad rahulikult lahkuda.

“Nüüdismuusika? – Mul pole selle jaoks aega leidunud. Peab oma piire tundma. Tahaksin küll Ligetit mängida. Popmuusika? Mulle meeldivad biitlid. Liszt? – Õudne.”

1969. aastal sündinud Piotr Anderszewski on pärit poola-ungari perekonnast. Ta on õppinud Chopini Akadeemias Varssavis, Lyoni ja Strasbourg'i konservatooriumis ning olnud stipendiaat Lõuna-California ülikoolis Los Angeleses. Ta on end täiendanud Murray Perahia, Leon Fleisheri ja Fou Ts'ongi juures. Anderszewski on 2000. aastast Virgin Classicsi eksklusiivartist, plaadistanud ka EMile ja Harmonia Mundile. 2002. aastal sai ta Gilmore'i auhinna. 2006. aastal sai tema Szymanowski salvestus ajakirja Gramophone auhinna kui parim instrumentaalplaat. Tema viimane salvestus Schumanni muusikaga pärvis 2011. aastal Echo-Klassiku auhinna kui aasta parim sooloplaat.

Aastad pärast Leedsi olid Anderszewski sõnul otsingute ajajärk. Hoolimata kõigest (või pigem tänu sellele?), mis seal juhtus, pärvis ta tähelepanu, andis väga eduka kontserdi Wigmore Hallis ning ta võeti mainekasse mäenedžmenti Askonas Holt.

“See oli raske aeg. Õppisin, kuidas esineda publikule, milliseid pakkumisi vastu võtta, millest keelduda, kuidas käib töö dirigentide ja orkestritega. Kogemusi oli mul eelnevalt ju väga vähe.”

Anderszewski möönab, et ta eriti ei armasta konkursse, kuid arvab siiski, et need on alustavale muusikule vajalikud. “Noorel muusikul pole konkursil midagi kaotada. Kui oled aga juba esinev pianist, on sul suur vastutus oma publiku ees.”

“Ma mängin enamasti seda, mida ma tahan. Kui mulle dikteeritakse, mis peab kavas olema, siis ei tule sellest midagi välja. Mul on iga teosega väga isiklik suhe ja ma ei lisa neid oma repertuaari lihtsalt niisama. Kindlasti on see minu puudus ja ma sooviksin olla kergemini kättesaadav ja avatum. Aga võib-olla on see ka minu rikkus...”

Kontserdiorganisatsioonidele on Anderszewski suhteliselt keeruline esineja, kes soostub mängima vaid endale huvitavat repertuaari. Ta tunnistab, et imetleb Carlos Kleiberit või Arturo Benedetti Michelangelit, kes esinesid harva ja mängisid valitud teoseid. Anderszewski valikusse kuulub hulgaliselt Bachi: partiitad, “Prantsuse süüdid”, “Inglise süüdid”, “Prantsuse uvertüür”, Szymanowski, kellesse ta on väga kiindunud, Jánaček, Bartók, valik Beethovenit ja Chopini, Mozarti klaverikontserdid ning Schumann. Anderszewski tulevikusoovide nimekirjas on veel Bachi kõige põhjapanevam klahvpilliteos, “Hästitemperereitud klaver” (mida ta alustas talle iseloomulikult teisest osast).

Anderszewski on pärvinud mitmeid auhindu, kuid huvitavaim neist on vahest 2002. aastal saadud Gilmore'i auhind. Leedsi konkursiga piirdunud Anderszewski leiab, et Gilmore'i auhinna määramise viis on konkurssidega võrreldes väga värsken-dav. Kandidate jälgitakse diskreetselt teatud aja jooksul, ilma et nad seda teaksid. Preemiasumma 300 000 dollarit on ette nähtud oma karjääri edendamiseks. Gilmore'i auhinnaga kaasneb hulk esinemisvõimalusi ning osalemine Ameerika suur-tel festivalidel. Auhinda saades rabas Anderszewski kohalolijaid esiotsa ütlusega, et kavatseb kulutada selle sportautodele.

Siis tõsinedes lausub, et saab nüüd edenda-da mõningaid oma väga südamelähedasi projekte ning ehk saab ka endale harjutamiseks vähe suurema stuudio.

“Miski pole Chopinis ilusam kui frivoolsus... miski pole sügavam kui frivoolsus.”

Chopiniga, keda peaks armastama ja esitama iga poola pianist, on Anderszewskil keeruline suhe. Ta ütleb: “Ma armastan Chopini väga, aga väikestes annustes. Päev päeva järel Chopini mängida on väljakan-natamatu. Poolas kuuleb igal pool Chopini, isegi lennujaamas. Varssavi lennujaam on Chopini-nimeline. Ma leian, et see on selle ülimalt rafineeritud helilooja alandamine.” Oma Chopini plaadil esitab Anderszewski seda muusikat kargelt ja vaoshoitult, sama polüfooniliselt ja läbipaistvalt, nagu mängib Bachi.

“Mul on kirglik suhe Varssaviga. Aga tegelikult on see kummitus, mida ma armastan. Kunagist Varssavit pole enam. See oli erakordselt kosmopoliitne linn, arvatavasti lummas, ettearva-matu, irratsionaalne.”

Anderszewski isa on poolakas, ema un-garlane. Suur osa tema lapsepõlvest möö-dus Prantsusmaal. Pikki aastaid elas ta Pariisis. Ta on üles kasvanud kolme keelt rääkides. Oma identiteeti on tal raske for-muleerida. “Ungari on muusikalises mõttes huvitavam maa kui Poola. Ungari keel ja mentaliteet on väga originaalsed, neis on mingi robustsus. Poola on pehmem maa. Tal on slaavi hing, kuid maal on lääne kul-tuur. Poolakad elavad paradoksis. Tunnen seda paradoksi ka endas.”

Nii mõnedki on arvanud, et teil on küllalt karismaatilisust olemaks näitleja? “Nii võidakse arvata, kuid ma ei usu seda. Ma võin sama hästi välja näha nagu pätt. Esmakordselt Monsaingeoni Diabelli-variatsioonide filmi vaadates olin ma hämmastunud. Leian, et ma näen veider välja, ma ei armasta end vaadata.”

Olla või mitte olla?

Üldiselt on Anderszewskil karjääri üles ehitades õnne olnud. Teda respektieritakse ja lastakse tal olla isepäine kass, kes kõnnib omapead. Publiku südame võidab ta nii oma viimistletud ja originaalse mänguga kui ka aeg-ajalt ilmneva ekstsentrilisusega.

Kahjuks pole kindlasti tulnud nägus välimus, sarm, oskus ladusalt ja köitvalt muusikast rääkida, hea keelteoskus. Arvatavasti jäi kõik see silma ka maailma parimale muusikadokumentaalide loojale Bruno Monsaingeonile, kui ta tegi Anderszewskiga 2000. aastal tema Diabelli variatsioonidest esimese filmi. Millega pälvib tuntud režissööri, Glenn Gouldi, Svjatoslav Richteri, David Oistrahhi, Yehudi Menuhini ikooniliste filmide looja tähelepanu see noor poolakas? Monsaingeon ütleb: “Kui Diabelli variatsioonide puhul pianistid enamasti ootavad, mil saavad küpsemaks, enne kui söandavad jõudu proovida selle massiiviga, siis täiesti tundmatu 21-aastane Anderszewski lülitas selle

oma Leeds'i konkursi kavva. See oli konkursi jaoks pretsedenditu valik. Tavaliselt konkursandid ei riski ja üritavad särada Chopini, Rahmaninovi või Lisztiga.”

Sa ei saa muusikat valida. Muusika peab sind valima.

2008. aastal järgnes teine Monsaingeoni film Anderszewskist, “Unquiet Traveller” (“Rahutu rändur”). Visuaalselt väga rikas, sisult sügav, üllatav ja avastuslik nagu paljud Monsaingeoni filmid, on see sisuliselt *road movie*. Rongivagun sisustatuna eluasemena muutub mõneks ajaks pianisti koduks. Rong alustab sõitu Poolast, käib läbi mõned sealse linnad ja Sileesia, kus Anderszewski koos viuldajast õe Dorotaga mängib Szymanowskit tema majamuuseumis, ning jõuab Budapesti. Budapesti stseenid on eriti meeleolukad, kus Anderszewski ja lutab tänavail ja turul vanaemaga.

Mõned näited Monsaingeoni visuaalikasutusest. Teekonna algus, rong kihutab

läbi Kesk-Poola nukravõitu poolsulanud lumelappide ja raagus puudega maastike. Anderszewski avab akna, jääb välja vaatama. Tuul sasib tema tumedaid juukseid.

Rong kihutamas läbi mägise Lõuna-Poola maastiku, erivärvilised vagunid kui mängurongil. Või kõige kõnekam hetk. Anderszewski koos koolisõbraga Visla võsastunud kaldal, taamal Varssavi siluett. Nad istuvad jõe äärde, on varane jääminek, jää ja lumelapid ujuvad mööda. Kaamera keskendub sellele hüpnootilisele voolamisele, see on nagu aja kulg. Mehed meenutavad kunagi olnud Varssavit, sõbral on kaasas raamat vanade linnavaadetega. Seda linna, mis purustati Teises maailmasõjas sellisel kujul enam ei ole, see on kadunud maailm, mida kunagi enam näha ei saa.

Näidatakse proove Deutsche Kammerphilharmonie'ga ning Gustavo Dudameliga.

Piotr Anderszewski: "Minu jaoks on kontsert suurepärase suhtlusvorm. See on nagu mono-loog..."

FOTOD INTERNETIST

Anderszewski räägib Mozartist, Poolast, lapsepõlvest. Ekraanilt käivad läbi mustvalged fotod hajameelse ilmega ümarpõsksest poisist, kodufilmi kaadrid emaga. Vahepeal koguneb Anderszewski vagunisse lõbus sõprade seltskond, kellega pidulikult einet võetakse. Seejärel näidatakse stseene kontserdilt Pariisis Champs-Elysée teatris ning lõpuks ilmub ekraanile Portugal, Lissabon. Anderszewski kõnnib Lissaboni pidevalt mäkke tõusvaid ja laskuvaid tänavaid.

"Lissaboni suurus on tema minevikus. See on dekadentlik minevik. Võin tundide viisi selle linna tänavail kõndida, vaadelda igapäeva elu väikseid draamasid, elu absurdsusi. Lissabon teeb mind rahulikuks.

Vahel tundub mulle, et õilsaim tegevus on mittemidagitegemine. Teha on mõtet ainult uudset ja huvitavalt. Kui see aga ei õnnestu, siis on tegevusetus igal juhul parem.

See on naiselik linn, mis ümbritseb sind, kaitseb laia maailma eest. Ja milline vaikuse kvaliteet siin on! Miski ei häiri. Lihtsalt lõputu ookean ja tema suurte lainete tõus ja langus. Ja siis mu teine naaber – mina ise. Minu varjatud pool, mida ma siin, selles fataalses üksinduses saan lõpuks võib-olla sõrmeotstega puudutada..."

Elmisel aastal üllatas Anderszewski jälle. Ta andis viimase kontserdi Poolas Łodzis oma minifestivalil "Piotr Anderszewski and friends" ning võttis aastaks kontserdielust aja maha. Nüüd ei kuule teda mängimas enne 2012/13 hooaega.

Endale iseloomuliku paradoksaalsusega naljatab ta, et festival toimub ka järgmisel aastal, aga tema osaleb siis kuulajana. "Aastate jooksul on mul muutunud järjest raskemaks spontaanselt ja rõõmuga publiku ette tulla. Et ma närvilisemaks olen muutunud, märkan juba kas või instrumenti valides. (Enne *live*-salvestust Carnegie Halli kontserdil ei suutnud Anderszewski viimase hetkeni kuidagi otsustada, millisel klaveril mängida.) Ma ajan end hulluks, nii ei saa see enam edasi kesta." Tema otsuses nähakse *burn-out*'i sümptomeid. Anderszewski ise ütleb, et vajab aega, et end uuesti leida. Oma vaba aasta kaatseb Anderszewski veeta Lissabonis ja New Yorgis. Mida tehes? Lugeses. Tema lemmikautoriteks on Louis-Ferdinand Céline, Thomas Mann, Hermann Hesse ning poola kirjanik Witold Gombrowicz.

Loodan, et sellele omapärasele muusikule jätkub ühest sabbatiaastast oma "sisemise mina" uuendamiseks, sest muusika maailm tundub Piotr Anderszewskit mitte kaotada tahtvat. Seda enam, et hiljuti vastas ta küsimusele, "Miks te siis ikka ja jälle klaveri taha istute?": "Sest mul pole valikut!"

Muusika

JAN KAUS
kirjanik

Olen sageli mõelnud ühele kirjanduse ja muusika mõjus ilmnevale olulisele erinevusele. Loetud raamatute puhul pole tavaliselt üldse oluline, kus ja millises olukorras ma neid olen lugeanud; oluline on teose sõnum ja mõju. Mind kõige enam mõjutava muusika puhul aga võimendub enamasti ka miski muusikaväline. Koht või aeg.

Mõnedki mu lemmikplaadid seostuvad tugevalt kindla aastaajaga – kuulan neid kas ainult talvel või suvel. Miks nii on, ei oska põhjendada. Samuti on muusikat, mille kuulamine kergitab silme ette kas selge mälestuse või kujutluspildi – mõne koht, hetke või inimese. Nii nagu kirjandus aitab mul maailmast eralduda, et seda paremini kõrvalt vaadata ja tuletada üksikust üldist, aitab muusika säilitada maailmaga aistingulisi seoseid, hoida alles mälestuslikku ja topograafilist poeetilist, näha ärkvel olles und, viia korraks meel mõtestamise raamidest välja.

Aastavahetusel arutasime sõpradega, millise artisti tõstaks keegi oma absoluutseks lemmikuks, juhul kui peaks valima vaid ühe. Nimetasin Cocteau Twinsi, inglise triot, mille käilakujuks oli lauljanna Liz Fraser. Bändi parimad ajad jäid kaheksakümnendatesse, aga mind kütkestab nende muusika siiani. Kohe, kui ma bändi nime välja ütlesin, kerkis silme ette selge mälu-pilt, mis kandis mind ajas tagasi umbes viisteist või kuusteist aastat, viskas mind Viljandimaa ürgoru veerelt otse Lasnamäele, Kärberi kanti, sooja õhtusse. Istun koos Senna, Fagira ja Arpoga üheksakorruselise paneelmaja ühetoalises korteris,

Mõnedki mu lemmikplaadid seostuvad tugevalt kindla aastaajaga – kuulan neid kas ainult talvel või suvel. Miks nii on, ei oska põhjendada.

kus on suhteliselt vähe mööblit, aga ikkagi hubane. Põrandal on kassettmakk, mida ei tohi kõvasti mängitada, sest naabritädil on kõik majas liikuvad hääled arvel. On mai lõpp või juuni algus, igatahes lõhnab õhk isegi paneelmajas õite järele ja tuba täidab suve algusele iseloomulik valgus, justkui

naljakas nimi plaadil, sest muusika annab vastandusele ju ühese vastuse. Makk mängib nii vaikselt, et madalaid toone pole kuulda, aga meile kõlab jääkirgas kitarr ja Fraseri ingellik, samas pisut veiderdav hääle, nagu oleksime esimeses reas. Arpoga hakkasime samal ajal ise bändi tegema, Fagira

Muusika aitab säilitada maailmaga aistingulisi seoseid, hoida alles mälestuslikku ja topograafilist poeetilist, näha ärkvel olles und.

kumaks selles selge rõõm ja ootusärevus. Kuulame Cocteau Twinsi plaati “Heaven or Las Vegas”, mille ma hiljem avastas in oma rõõmuks ka raamatust “1001 albumit, mida elu jooksul peab kuulama”. Arutame, et

kirjutas ühele meie loole sõnad, kuigi minu ja Fagira loomingulise koostöö kõige intensiivsem aeg saabus kolm-neli aastat hiljem, mil meil tekkis luulekooslus “Õigem valgem”. Sennaga koos õppisime Humanitaarinstituudis, kuigi tema oli romanistika ja mina filosoofia suunal. Senna on tõlkinud ühe väga hea Italo Svevo romaani (“Raugaga”, ilmus 1999. aasta Loomingu Raamatukogus). Nüüdseks on meie teed sinna-tänna irdu või lahku kiskunud, kuigi Arpoga oleme hakanud jälle koos muusikat tegema.

On imelik, kuidas aeg võib muusika kaudu näidata korraka kõige paratamatut möödumist ja samas allesjäämist. Panen “Heaven or Las Vegase” mängima ja me oleme jälle koos, õhtuvalgust tulvil toakeses ja lootused ei mahu meisse ära.

Eelkirjeldatu ei pruugi ehk universaalselt seostuda muusika olemusega. Asi on lihtsalt selles, et Cocteau Twins pole ainus muusika, mis aitab mul mäletada, seostada, tunda, alles hoida, nostalgitseda. Kuulates 1981. aastal Melodijas ilmunud Apelsini hiilgavate seadetega plaati, meenub kohe vanaema hämar tagatuba Aegviidu raudteejaamas, kujutlusvõimet toitev kolikamber, kus oli ka kobakas plaadimasin. Kui kõlab vähemäletatud bändi Talk Talk nukrameelne, aga majesteetlik “Colour of Spring”, meenuvad mõned noorpõlve lohutud hetked Kauba tänava logisevas puumajas, mil jõulude ootus ja aastavahetuspeod on möödas, sõbrad kusa-sagil laiali, langeb letargilist lund, keegi ei helista ning peab tuba koristama ja ahju kütma.

Selline kaugele jäävaid aegu ja kohti käeulatusse toov suhe muusikaga on mulle möödapääsmatult vajalik.

Eesti muusikaelu KÜSIMUSED ja VASTUSED

Eelmise aasta detsembrikuus korraldas **Eesti Muusikanõukogu aastakoosoleku**, kus kõneldi olulisest Eesti muusikaelus ning heidet pilk ka tulevikku.

Teemade ringis olid:

- Haridusküsimused
- Muusikastatistika
- Kultuuripoliitika
- Kontserdielu, kontsertide külastatavus, kontserdiorganisatsioonid
- Eesti muusikute esinemisvõimalused välismaal

KUST TULEB TÄNANE MUUSIK?

(Vestlusring: Olav Ehala, Urvi Haasma, Peep Lassmann, Esper Linnamägi ja Jaak Sooäär)

URVI HAASMA: Eestis on suhteliselt palju muusikakoole ja muusikaõppimise võimalusi, aga igas külas sellegipoolest andeid üles ei leita. Muusikakoolid on üks osa huvikoolidest, neid rahastavad kohalikud omavalitsused, seaduses aga pole isegi loetletud huvikoolide liike ja nende üle riigi kontrolli ei peeta. See on juba aastaid olnud suur probleem, oleme sellega igati püüdnud tegelda, kuid selles osas pole muutust oodata. See on riigi kindel seisukoht.

Samas on nii muusikakoolide kui ka üldhariduskoolide muusikaõpetus Eestis väga heal järjel. Mujal Euroopas sellist tugevat üldharidust pole.

PEEP LASSMANN: Eesti Muusika- ja Teatriakademiast tuleb piisavalt palju muusikuid, keda jätkub kõikjale: instru-

- Muusikakoole on Eestis üle 80
- Eestis on kokku umbes 12 000 muusikaõppurit

- Muusikaõpetaja elukutse ei ole prestiižne ja palgad on madalad
- Välistööjõu tulek Eestisse on paratamatu
- Kesk-Eestis õpetab esimene Muusikaakadeemias hariduse saanud Hiina õpilane

mendiõpetajateks, orkestrantideks jne.

Samas on noorel inimesel keeruline muusikakooli tööle saada, need on nagu väikesed kindlused, kus on kindel töötajate kontingent juba olemas ja liituda on raske.

Tulevikuperspektiivis näen, et välistöö-

jõu tulek Eestisse on paratamatu. Küsimus on, kui palju rahvusvahelisust me välja kannatame? Peame olema noorte jaoks atraktiivsemad, palgad peavad olema suuremad.

Akadeemias on õppejõudude keskmine vanus praegu 45. Enamik neist on saanud hariduse nõukogude ajal. Kogenud õppejõud on suurepärane, aga maailm kogu aeg areneb ja muutub. Muidugi jälgib EMTA arenguid ja teeb muutusi õppekavades. Õppekavades on lihtne muutusi teha, aga kuidas toimub see meie peades?

JAAK SOOÄÄR: Kust tuleb tänane jazzmuusik? Enamik Otsa koolist, mõned Elleri koolist ja alati on olnud ka neid, kes tulevad n-ö metsast. Võiksin isegi öelda, et “metsa omade” kiirendus on kõige suurem. Vähestes lastemuusikakoolides õpetatakse rütmimuusikat, kardetakse, et see võtab

Viiliõpilane Paula Kivimäe Paide Muusikakoolist.
FOTO REIN SIKK/EESTI PÄVALEHT

” Räägitakse, et muusikutel on vähe tööd. Muusik peab olema mitmekülgne ja oskama kõike.

teistel töö ära. Praegu õpetavad lastemuusikakoolidest heal tasemel jazzi Saue, Viljandi, Kuressaare, Narva ja Pärnu muusikakool. Kuid ajad on muutunud, ka klassikalised muusikud ei pääse jazzioskustest. Ühtelugu räägitakse, et muusikutel on vähe tööd. Muusik peab olema mitmekülgne ja oskama kõike. Muusika pole ju ainult nootides, kes oskab rohkem, saavutab ka rohkem. Tihti näen, et Eestis on töökohad olemas, kuid inimesed ei kvalifitseeru neile.

- Oluline on algõpetus
- Talendid on vaja üles leida
- Tuleb teha koostööd erinevate haridusastmete vahel
- Riik peaks võtma vastutuse igas astmes muusikahariduse eest
- Kasulik oleks kaardistada muusikakoole, kust edasiõppijad tulevad

KUIDAS, MIKS JA MIDA MÕÕTA MUUSIKAS?

(Vestluring: Marko Lõhmus, Tiia Sippol, Kutt Kommel ja Aare Tammesalu)

Kas muusika vajab statistikat? Kui palju üldse on kaunites kunstides mõõdetav ja kellele need andmed on olulised?

Statistilised andmed on materjal, millega saab veenda majandusvaldkonda.

AARE TAMMESALU: Algul tundus see teema provokatiivne, hiljem aga mõistsin, et tegelikult tegeleme hindamisega ju iga päev.

KUTT KOMMEL: Muusikastatistika on Eestis praegu veel vaeslapse osas. Muuseumidel näiteks on statistika kogumine toimunud juba ammu. Nüüdseks on olemas projekt kultuuristatistika raamistikust, millele saaks toetuda. Seal eristatakse kõigepealt kultuurivaldkonnad ja seejärel kultuuri funktsioonid, nagu looming, tootmine, levitamine, säilitamine, haridus/koolitus ja kaubandus. Loomingu osas on uurimisvaldkonnad siis autorite tegevus, kontsertide korraldamine, plaatide levitamine, säilitamine (muuseumid).

Teatrijuhid lähtusid soome eeskujust:

rahastamine, levitamine ja kaubandus, organisatsioonide ja asutuste tegevus, muusikaharidus, tööhõive. Eestis uuritakse põhiliselt majanduse aastaaruannete põhjal EMTAK 90012 ja 85521.

Küsimusele, mida on statistika andmetest siiani kasu olnud, vastas **TIIA SIPPOL**, et raha küll juurde pole antud, aga statistika jäädvustab, teadvustab ja arendab valdkonda. Teatrivaldkonnas on statistika vajalik teatritele endale, riigikontrollile, riigikogule. Seda andmekogu ümber lükkama ei hakata. Kui on vaja midagi tõestada, siis toetatakse statistikale. Halb on, kui kultuuriasutusi suletakse tunde ajel. Ebaselgus tekitab hirmu. Statistilised andmed kaardistavad olukorda.

Muusikas võiks teatristatistika põhimõtted eeskujuks võtta. Eesti muusikaelu pilt selgineks. Oluline on muusikaloo jäädvustamise aspekt. Tohtu töö on teha ajavahemikuga 1945–1990.

Üks suur allikas statistikaks on kontsertide kavalehed, mida säilitatakse Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis.

TOOMAS SIITAN: Ka näiteks Eesti Kontserdi kavalehtede arhiivis on augud ja esituskunsti ajalugu on kahjuks juba varasemast kehvasti säilitatud. Puudub normide süsteem. Kavade andmine Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi peaks olema kohustuslik, kõik trükised peaksid olema seotud sundeksemplari seadusega. Kuid kontserdikavad jäävad siiani nn halli tsooni.

- Statistikat on vaja muusikaloo säilitamiseks
- Statistika on vajalik Euroopa Liidu programmides osalemiseks ja rahataotlusteks
- Olemas on muusikaharrastuse, kultuuris osalemise, kultuuritarbimise statistika
- Puudub esituste statistika

KULTUURIPOLIITIKA ARENGUSUUNDADEST

JORMA SARV: Kogu aeg kerkib küsimus,

milliste põhisuundade alusel teeb riik otsuseid kultuuri rahastamiseks. Praegu on aluseks 1998. aastal koostatud dokument. Uus dokument, millega me praegu tegeleme, peab olema konkreetsem. Praegu on sihkule võetud aasta 2020. Peale ministeeriumi peaks kultuuripoliitikat tegema ka muude valdkondade tegijad, esindusorganisatsioonid. Arutlusi ei peaks kureerima ainult ametnikud.

Kavas on eelmise, 1998. aasta dokumendi põhjalik analüüs. Osa asju on juba välja toodud. Sellele lisandub kultuuripoliitika uuring, mis mõjusid analüüsib. Dokumendi edasine arendamine peaks olema seotud regulaarse aruteluga.

Info kodulehel www.kultuuripoliitika.ee

RAGNAR SIIL: Riigiametnikud ei saa küsida, milline on hea muusika. Aga saab ja tuleb küsida, milline on kvaliteetne muusikaelu. Minu nägemuses on see mitmekesine muusikaelu. Eelmises arengukavas oli tees: riigi raha tuleks jaotada sõltuvalt sisust. Teine punkt ütleb, et riik peab oma vara eest hoolitsema heaperemehelikult. Tulemuseks oli see, et muusikaasutuste eelarvet vähendati 20 protsenti, toetusprogrammid lõpetati. Eriti vähenes toetus eraõiguslikele kontserdikorraldajatele. Seega pole eelmist dokumenti järgitud. Nüüd kavatsetakse eraõiguslike kontserdikorraldajate toetusi tõsta.

PEEP LASSMANN: Eesti Muusikanõukogu on võtnud vastu väljakutse muusikavaldkonna kultuuripoliitika kirjutamisel. Täna läheb välja kiri, 31. jaanuariks oodatakse ettepanekuid. 10. veebruaril moodustatakse töörühmad ja aprillis toimub tehtu arutelu. Mai lõppu on planeeritud koosolek, kus dokument võetakse vastu ja antakse ministeeriumile üle.

” Kas parem on projektipõhine või stabiilne rahastamine? Stabiilne rahastamine toob kaasa kindluse ja kvaliteedi tõusu.

Eesti Kontserdi direktor Jüri Leiten tutvustab uut hooaega.

FOTO PEETER LANGOVITS/SCANPIX

KES KUULAB JA KUS KÕLAB?

(Vestlusring: Timo Steiner, Kadri Tali, Jüri Leiten, Tanel Ruben ja Rein Rannap)

Kogu aeg toimuvad kontserdid kusagil ja kellelegi. Kuidas inimesi saalis kohelda, kuidas neid sinna tuua? Kuidas viia muusikat Tallinnast välja?

Kontserdi üks külg on praktiline, teine elamuslik, arendav.

KADRI TALI: Elamuse saamiseks tuleb ikkagi kontserdile kohale tulla. ERSO puhul on Tallinna-kesksus seotud majandusliku olukorraga, tervet orkestrit Tallinnast välja viia on väga kallis. Põhjamaade Sümfooniaorkestriga oli selline kogemus, et töime kontsertidele kuulama 1000 üldhariduskooli ja 600 muusikakooli last, nad said ka proovi jälgida. Praegu on ERSO kontsertidel selline võimalus, et üksikvanem saab kooliealise lapse kaasa võtta tasuta.

”Klassikalisel muusikal on turutõrge olnud 1000 aastat, see ei muutu kunagi äriks edukaks.

REIN RANNAP: Kontserdielust on kadunud järjepidevus, traditsioon. Nõukaajal oli see olemas. Praegu ei käi kontserdil isegi enam muusikaõpilased ega interpreetid ise. Liiga on keskendunud majade ehitamisele, rahale, glamuurile, sponsoritele, välisesinejatele.

Maal on muidugi raskem kontserte teha, kuna seal on raha vähe. Aga publik tu-

leb kuulama, kui teha tööd regulaarselt. Oluline on ka, et oleks inimene koha peal. Sellest ei maksa ära ehmatada, kui algul on kuulajaid vähe, järgmisel aastal tuleb rohkem, ülejäämisel veel rohkem.

Eesti Kontserdis sõidab Toivo Tuberik mööda maakohti ja lepib kontserte kokku. Selliseid inimesi peaks Eesti Kontserdis olema palgal rohkemgi.

Ka kammerkontserdid peaksid toimuma võimalikult regulaarselt, kindlal nädalapäeval.

”Jazzi kontsertide kuulajaskond on noor.

TANEL RUBEN: Jazzliidu kontserdid toimuvad praegu Tallinnas, Tartus, Pärnus, Viljandis, Rakveres, Kuressaares jne. Maale pole me veel läinud. Tahaks jõuda Narva, aga see on keeruline. Meie kuulajaskond on noor. Töötame koos partneritega: kolm teatrimaja ja kolm kultuurimaja. Meie kontserditel esinevad õpilased koos proffidega ja meil on lavalt läbi käinud kõik meie jazzmuusikud.

- Eesti Kontserdil oli 2010. aastal 738 kontserti, 175 000 kuulajat, keskmise kuulajate arv kontserdil 239
- Eesti Kontserdil on 40 kontserdikohata üle Eesti
- Peterburi Jaani kirikus on olnud 80 kontserti, kokku ca 10 000 kuulajat, kontserdil keskmiselt üle saja inimese
- 2010. aastal oli Eesti Kontserdi kontserditel laval 13 000 muusikut, neist 82 protsenti Eesti muusikud (sealhulgas orkestrandid) ja 18 protsenti välismaalast

JÜRI LEITEN: Kõige lihtsamalt öeldes jaguneb Eesti Kontsert kaheks: majad ja kunst. Majad peaks end ideaalis ise ära majandama, veidi jääb puudu, juurde maksame piletitulust. Majade poolest on meie olukord päris hea: neli maja Eesti neljas nurgas pluss Peterburi Jaani kirik. Need majad on regionaalselt väga tähtsad, on andnud regionaalsele arengule suure tõuke, tõstnud publiku enesehinnangut ja meeleolu. Jõhvi koondab endasse tervet seda Ida-Virumaa regiooni, inimesi Narvast, Sillamäelt ja mujalt. Majad on head ja ilusad, ka välisartistid on neid kiitnud. Kiidetakse ka Peterburi saali. Praegu on majade haldus loomingu samm ees. Endistes mahtudes ei saa enam jätkata, kärbe on olnud 30 protsenti.

Praegune tendents: publiku arv väheneb, kuid piletitulu tõuseb. Publik tuleb kontserdile huvitava repertuaari peale. Teiseks tõmbenumbriks on sarjad ja soodushinnad. Näiteks meie "Lõunakontserdid" eakamatele on alati täiesti välja müüdnud. Hästi mõjub publikukaart. Regioonides töötavad meil asjatundlikud inimesed. Seal tuleb teha ilusat ja tuntud klassikat, mida inimesed soovivad kuulda. Selleks on meil sari "Kuldne klassika".

Siis on noorteprogramm – kuni 50 kontserti kuus. Koolikontsertidele viime nüüd ka välisesinejaid.

Sponsorite arv on tõusutrendis. Reklamiagentuure me ei nuuma. Meil on reklaamiajakiri Aplaus, mis ilmub kord kvartalis 10 000 eksemplaris.

KUIDAS LÄHEB EESTI MUUSIKUTEL VÄLISMAAL EHK MUUSIKAEKSPORT JA EESTI VÕIMALUSED SELLES

(Vestlusring: Toomas Siitan, Helena Tulve, Marje Lohuaru, Mati Turi ja Tõnu Kaljuste)

TOOMAS SIITAN: Eesti muusika eksport on juba pikka aega olnud kuum küsimus. Milline peaks olema Eesti muusika eksport ja missugused peaksid olema selle mõõdikud? Kas mõõdikud peaksid olema kvantitatiivsed või kvalitatiivsed või mõlemad? Ehk: kas tahaksime olla viie rikkama või viie õnnelikuma riigi hulgas?

TÕNU KALJUSTE: 1980. aastate lõpul pidime tõestama, et meil on olemas oma kultuur. See maailm on nüüd jäänud seljataha, kuid tegelikult oleme endiselt vaesed Ida-Euroopa muusikud. Mujal maailmas hinnatakse muusikuid teisiti.

HELENA TULVE: Eesti on nii väike, et siin loeb iga inimene. Iga väljapoole liikuv inimene on kontaktisik. Nii nagu siseriiklikult, on ka välismaal võtmesõnaks "koostöö".

”Eesti muusikaekspordi potentsiaal on väga suur.

MATI TURI: Saan aru, et plaanis on teha määndžmenti. Kõige parem soovitus mehele on ikka mees ise. Kui oled hea, siis leitakse sind üles. Kõige parem määndžment on need, kellega kokku puutume: kui teeme midagi hästi, kutsutakse meid tagasi.

TÕNU KALJUSTE: Täpsustame, kuidas läheb eesti muusikal? Kui räägime muusikast, siis vaatasin Eesti Kontserdi järgmise aasta kavasisid: Elleril on juubel, aga tema muusikat kavas ei ole. Mõtlesin, et oleks huvitav teha kõik Elleri sümfooniad Nargen festivalil. Aga ei ole korralikke partituure. Eesti muusika esimene samm: tee oma riigid korda! Nüüdismuusika ei ole nii suur probleem, noodid olemas, aga ajalooline külg on söötis.

”Eesti on nii väike, et siin loeb iga inimene. Iga väljapoole liikuv inimene on kontaktisik. Nii nagu siseriiklikult, on ka välismaal võtmesõnaks "koostöö".

SVEN PETERSON: Ärilises mõttes võib kirjastaja tegelda millega iganes. Hea meele tegeleks nende riulitega, aga süvamuusikaga kommertsalusel tegelda ei anna. 2008. aastal lõppes trükiste programm. Toetusteta on aga süvamuusika noote võimatu välja anda.

ANDRUS KALLASTU: Võiksime vaadata arenenud Põhjala poole. Seal tehti selged reeglid – kui on loodud sillad, leitud asjast huvitatud pool, siis riik annab 50 protsenti toetusest. Võib-olla sellised selgelt määratletud reeglid aitaksid edasi.

MARJE LOHUARU: Mati Turi ütles, et andekad leitakse alati üles. Arvan siiski, et ka

neid tuleb aidata. Eesti muusikaekspordi potentsiaal on väga suur. Vaja on saavutada muusikaekspordi professionaalne korraldus ja selleks on loodud Eesti Muusika Arenduskeskus. Esmane ülesanne siin on leida partnereid. Üheks selliseks on EAS – Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. Oluline on saada professionaalseid määndžere. Eelmisel aastal tegime koolituse ettevõtluse alustest. Sinna kandideeris 163 inimest, kellest valiti välja 36. Neli inimest on käinud välismaal praktikal. Suurprojekt on seotud viiekuuliste praktikatega ja sihtturgude uurimisega.

Professionaalse keskkonna loomine on väga oluline.

Vahendanud **Ia Rimmel**

Päikeseloojangu 2011/2012 kontserdid

19.02.2012
kell 16 Jäljed lumel

18.03.2012
kell 18 Peegeldused veel

15.04.2012
kell 19 Vete mäng

13.05.2012
kell 19 Kõrtevihus risti-rästi

NB! Hooaja 4 viimast kontserti - Lauulväljaku klaassaalis

Sissepääs tasuta

Konkurssi tingimused:
www.otsakool.edu.ee

UNO
LOOMINGU- JA
INTERPRETATSIOONI
N
A
K
O
I
N
S
K
E
R
S
O
S
O
S
O
S
NIM 2012

25. 03.2012
kell 15:00
Otsa kooli saal

STANFORD Music

Palju õnne, armastatud Ester Mägi!

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

10. jaanuaril 1922 Tallinnas sündinud tüdrukust, kes alustas iseõppijana ja pürgis Suure Muusika poole, on saanud meie klassik, kelle väga ulatuslik looming kannab kuldset kvaliteedipitserit.

Olnud Mart Saare õpilane Tallinna konservatooriumis, on ta ka ise jätkanud oma õpetaja juhtmõtteid: rahvamuusika, eriti oma rahva muusika on heliloojale ammendamatu inspiratsioonilähte, ent sama tähtis on lasta end puudutada aja kutsel.

Me ei leia Ester Mägi mahuka loomingu hulgast keskpärast. Muusad on teda võlukepiga puudutanud. Ja ta on pärvinud ka nii professionaalide kui ka laiema kuulajakonna armastuse. Selleni ei jõua mitte igauks.

Autoriõhtu “Ester Mägi 90” toimus 13. jaanuaril Estonia kontserdisaalis, kus eesti muusika *grand old lady* auks andsid kontserdi **Eesti Rahvusmeeskoor** ja **Eesti Riiklik Sümfoniaorkester**, solistid **Mari-Liis Uibo** (viiul) ja **Andres Uibo** (orel), **Helen Lokuta** (metsosopran) ja **René Soom** (bariton), **Martti Raide** (klaver), **Toomas Vavilov** (klarnet), **Mihkel Peäske** (flööt), **Aare Tammesalu** (tšello) ja **Peep Lassmann** (klaver). Dirigeeris **Mikk Murdvee**. See oli sündmus, mis kätkes endas erakordselt palju sümpaatset. Pilg publikule kõneles kolleegide-heliloojate, muusikateadlaste, koorijuhtide, muusikaõpeta-

jate, igat sorti instrumentalistide, lauljate ja tudengieas noorte rohkusest, mida meie tavakontsertidel peaaegu kunagi ei näe. Kontserdi salvestas ja kandis üle ERR, kohal oli ka ETV võttegrupp.

Sellest rääkides kipuvad suhu ülivõrdelised väljendid. (Ester Mägi ise laidaks seda stiili, sestap püüan end tagasi hoida.) Kava ja interpretide valikul oli arvestatud helilooja eelistusi. Tõsi küll, kantaadi “Kalevi poja teekond Soome” suhtes olnud Mägi vägagi skeptiline, ikkagi loomisaasta 1954, aspirantuuri lõputöö Moskva konservatooriumis juhendaja Vissarion Šebalini “kää all”... Kava silmitsedes ongi huvitav peatuda loomisaastatel, püüda mõista tolle aja

Me ei leia Ester Mägi mahuka loomingu hulgast keskpärast.

suundumusi ja samas imetleda Ester Mägi paindlikkust sulanduda isikupäraselt konkreetsesse aegruumi. Selle haruldase oskuse või pigem võime on ta säilitanud tänaseni. Nii muusikas kui ka sõnas, sest Meistri juubeliintervjuud meedias annavad oma mõtetiheduse, tolerantsi ja sügava kultuurialase tarkusega eeskujuga õige mitmete erialade viljelejatele.

Olen alati olnud Ester Mägi kammermuusikast võlutud. Ma ei imestanud, kui mitmed tippkoorijuhid tunnistasid, et nad avastasid kontserti nautides viljaka koorihelilooja kõrval justkui teise Ester Mägi! Avaloo “Kadents ja teema” aastast 1984 esitasid Mari-Liis Uibo (viiul) ja Andres Uibo (orel). Noore viiuldaja mängutehnil-

ne potentsiaal kadentsis lubas seda arendada sisemise pingega ja efektselt. Sellele järgnev soome rahvaviisi teemana oli kaunilt lihtne, nõudes esitajalt eelkõige loomulikku muusikaalsust. See-eest “Presto” (1967), mida Mari-Liis Uibo mängis ansambelis Peep Lassmanniga, kujutas endast virtuoosset tulevärki, mis maksis lõivu nii motoorikamoele kui ka mõrkjas-nurgelisele rahvaviisikasutusele. Helilooja repliik kavalehel ütleb, et “Presto” oli kirjutatud uute viiuliteoste konkursi jaoks ning pälvis teise preemia.

Metsosopran Helen Lokuta esitas koos pianist Martti Raidega “Kolm setu muinasjutulaulu” rahvaluule tekstidele (1984). “Laulev puu”, vaikne “Uinutamislaul” ja “Vaeslaps käoks” on helikeelelt lõpmata leidlikud. Laulja saab võimaluse paljusid vokaaltehnilisi nüansse esile tuua, luues tundeerksa terviku. Arvan, et Mägi võis Lokuta esitust üsna nautida. Pianist Martti Raide on vokalistide partnerina tundlik ja tark. Ka Ester Mägi loomingus kannab klaveripartii ju oma sõnumit, mis tervikut täiustab. Setu rahvaviisi intonatsioonid jäid aga, kas teadlikult või alateadlikult, heliloojat “kummitama” läbi paljude aastate ja helitööde. Seda kinnitavad üksmeelselt ka koorijuhid.

Õhtu üks suuremaid elamusi oli rapsoodiline “Vana kannel” (1985) Peep Lassmanni esituses. Selle teose materjaliküllust on rõhutanud mitmed uurijad, just folkloristid. Ent kontserdikuulajale toimib siiski kujundite jõulisus, vaba, justkui improvisatsioonilaadne käsitlus ning kontrastide psühholoogiline reastus. See valus-epiline tunne “oli kord...”, millega lugu algab ja lõpeb, mis teost ikka ja taas läbib, teeb “Vanast kandlest” müüdi. Peep Lassmanni esitus oli väga hea! Teose esmaesitajana on

Kõlanud teostes
võis imetleda
Mägi paindlik-
kust sulanduda
isikupäraselt
konkreetsesse
aegruumi. Selle
haruldase võime
on ta säilitanud
tänapäevani.

Armastatud klassik.
FOTO KAUPU KIKKAS

ta seda aastakümnete jooksul mitmeid kordi mänginud-salvestanud ja nüüdseks ühendanud oma isiksusliku ja kunstilise küpsuse.

Keerulise ja peenelt mõtestatud helikeelega **“Haikud”** (1977) ja **“Sõnarine”** (1986) bariton René Soomi ja Martti Raide tõlgenduses jäid mõlemad esituslikult rabadaks. Jaapani haikude miniatuursed pildid said siiski palju värvi klaveripartiilt, vokaali poolel on aga veel avastamisrõõmu. **“Sõnarine”** Betti Alveri tekstile sundis taas imetlema, kui fantaasiarikkalt oskab Ester Mägi just nappe vahendeid kasutades kujundada meeleolu ja karakterit! Ja seda kõike äärmiselt viimistletult!

Õhtu kammermuusika osa lõpetas ansambel koosseisus Toomas Vavilov (klarinet), Mihkel Peäske (flööt), Aare Tamme-

salu (tšello) ja Peep Lassmann (klaver) teosega **“Dialogid”** (1986). Kavast loome helilooja sõnu: “Need on muusikalised kõnelused – kord üksi, kord kaheti või kõik koos ja iga mees omal pillil. Teosel on olnud õnne kõlada palju kordi.” Solistid, keda Ester Mägi oma autoriõhtule kutsus, võtsid seda haruldase ja meeldiva komplimentina. Ja **“Dialogide”** mehed õigustasid valikut; pillimeisterlikkuse ja tundlikkusega kerkis esile Toomas Vavilov. Teos **“Dialogid”** on väga kaunis ja tõeliselt estermaagiliskalt nii oma fantaasiarikkuses kui ka ökonoomsuses, hapruses, kõlajõus ja viimistletuses, mõjudes ometi hetkel sündinud muusikana.

Kontserdi teise poole sisustasid kolm suuremat teost ERSO ja RAMi esituses Mikk Murdvee juhatusel. Neist kaks,

“Vesper” (1998) ja **“Bukoolika”** (1983) on saanud eesti sümfooniliste lühivormide klassikaks. Nende kõrval kõlas noorpõlveteos, kuueosaline kantaat **“Kalevipoja teekond Soome”** (1954!), milles oli kandev osa Rahvusmeeskooril ja solistil Helen Lokutal. Teos jättis heakõlalise ja monumentaalse üldmulje – aspirantuuri lõpetav Ester Mägi oli kindla käega ja kõla valitsev helilooja. Kuid jään siiski oma arvamuse juurde: tõeliselt suur on ta oma järgmiste aastakümnete kammermuusikas.

Õhtu lõppes publiku sooja tänuga, lilledega kümnelt-kümnelt õnnitlejatelt sealhulgas kultuuriministeeriumilt ja presidendilt. Juubilar Ester Mägi imetlusväärne vitaalsus ja vaimuerksus sisendas meile kõigile optimismi ja elurõõmu.

“Mary Poppinsi” võlumaailm

IA REMMEL

Elmise aasta novembris esietendunud muusikal “Mary Poppins” jätkab Vanemuises aasta varem lavale tulnud “Heliseva muusikaga” kena traditsiooni tuua jõulueelsel ajal välja üks ilus peremuusikal. Kuigi selle veetleva raamatu autor P. L. Travers seda ei arvanud, on “Mary Poppinsi” süžee väga sobiv muusikaliks. Ja see on uus, päris hiljuti loodud lavalugu, esmakordselt ette kantud 2004. aastal Londonis. Muusikalile eelnes aga Disney kompanii hoopis varem, 1964. aastal loodud film, kus peaosalist mängis Julie Andrews. Proua Traversile aga film (peaosaline välja arvatud) ei meeldinud. Lausa nii, et töös muusikaliga keelas ta igasuguse ameerika tegijate osaluse. Alles jäid aga mitmed Richard ja Robert Shermani filmile loodud laulud, tuleb tunnistada, et mitte sugugi halvad, kas või näiteks kuulus “Chim-chim-cherée”.

“Mary Poppins” on klassikaliselt kaunis ja tasakaalustatud lavalugu, kus on rollide loomiseks hiilgavad võimalused. Üliilmeka peategelase kõrval on siin väga värvikas tüüpide galerii: tusane pereisa

Banks, keda on lapsepõlves terroriseerinud hirmuäratav hoidja miss Andrew; õrnaloomuline ja närviline pereema, jonnakad ja sealsamas seiklusvalmis lapsed Jane ja Michael; Bert, kokk missis Brill, missis Corry, juba eelpool mainitud miss Andrew ja veel palju, palju teisi.

Lavastaja Georg Malvius ütleb selle lavaloo kohta, et siin liigutas teda lugu kahest lapsest, kes tulevad katkisest perekonnast, kus on autoritaarne ja üksildane isa ning ema, kes pühendub abikaasa soovide täitmisele ega leia aega lastele. See meenutas lavastajale omaenda lapsepõlve, kui ta peretülide tõttu veetis aega rohkem tänaval kui kodus. Selline isiklik suhe lavastatavaga oligi etendust vaadates tuntav, eriti loo lõpplahenduse uues üksteisemõistmises ja inimliku läheduse leidmises. See oli küll pisut muinasjutuline, kuid väga liigutav.

Mida veel öelda lavastusest, mis oli hea, kuid väga traditsiooniline? “Traditsiooniliselt” sobis, tervik oli harmooniline, ladus ja heatujuline. Muusikalis mängivad tähtsat osa lavakujundus ja kostüümid. Iir Hermeliini lavakujundus ning Ellen

Cameron Mackintoshi muusikal “Mary Poppins” 9. detsembril Tallinnas Nokia kontserdimajas. Esietendus 25. novembril Vanemuises. Lavastaja: Georg Malvius, muusikajuht ja dirigent: Tarmo Leinatamm, Lauri Sirp. Kunstnik: Iir Hermeliin; kostüümikunstnik: Ellen Cairns (Šotimaa); koreograaf: Cedric Lee Bradley (USA). Osatäitjad: Nele-Liis Vaiksoo/Hanna-Liina Vösa (Mary Poppins), Merle Jalakas/Eve Kivisaar (mrs Banks), Hannes Kaljujärv/Veikko Täär (mr Banks), Kristiina Raahel Uiga/Karoliine Pärlin/Laura Danilas (Jane), Kaspar Kiisk/Mihkel Känd/Alger Ahuna (Michael), Andres Mähar/Karol Kuntsel (Bert) jt. Vanemuise sümfooniaorkester, ooperi-koor ja balletitrupp.

Cairnsi kostüümid olid meeldivalt filmilikud ja mõnusalt brittilikud. Cedric Lee Bradley tantsuseaded sobisid konteksti väga hästi. Sel päeval esitas Mary Poppinit Nele-Liis Vaiksoo, kes oli nii laulja kui näitlejana igati kõrgel tasemel. Hästi mängisid ka pereisa-pereema Banksid (Hannes Kaljujärv–Merle Jalakas) – isa neurootilisus oli ehk pisut üle võimendatud, aga üle võlli see ei keeranud ja andis rollile värvi juurde. No ja muidugi tigidik-nanny miss Andrew või võlupoe omanik missis Corry, keda rollide vääriliselt mängisid Siiri Koodres ja Valentina Kremen. Võib-olla vaid Berti osatäitjalt (Andres Mähar) oleks oodanud midagi rohkemat, ka vokaalselt. Kõige suuremat imetlust ja kiitust pälvisid aga keerukaid ja ulatuslikke lasterolle esitanud Kristiina Raahel Uiga ja Kaspar Kiisk (ja kindlasti kõik teised lastest osalised) Jane ja Michaelina. Kui täiskasvanud näitleja teeb hea rolli ning laulab toredasti, on see ju igati oodatud ja eeldatav, kui aga kaks last täiesti samaväärselt sedasama teevad, on see veel midagi palju rohkemat.

Neeme Järvi ERSOga juubelikontserdil.
FOTO SCANPIX/PEETER LANGOVITS

ERSOle, Neeme Järvile ja juubeli- kontserdile mõeldes

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

Ma ei püüagi olla objektiivne, sest ükski arvustus ega arvamus pole seda niikuinii. Tahan jagada oma rahulolu, ei – rõõmu ERSO juubelikontserdist (sarjas “Jubilate”), mis toimus eelmise aasta 16. detsembril ja kandis pealkirja “Sõjasümfooniad”. Miks selline valik, selle üle võib igauks mõtiskleda ja oletusi teha oma informeerituse tasandilt. Valutuim viis on mõelda, et neid teoseid on ERSO erinevatel ajahetkedel ja mitmete dirigentidega korduvalt mänginud või et ühele juubelile, s.o ERSO 85. aastapäevale võib ju lisada veel ümmargusi numbreid seoses mõlema “sõjasümfooniaga”: Eduard Tubina Viiendal täitus 65 aastat loomisest ja 55 aastat Eesti esiettekandest (Sergei Prohhoroviga), Dmitri Šostakovitši Seitsmendal sümfoonial (“Leningrad”) aga 70 aastat valmimisest. Need numbrid tunduvad siiski otsitutena. Pigem julgen ma arvata, et need teosed oma ligi maksimaalse orkestrikoosseisu, sügavate inimtunnete ning niihästi psühholoogilise kui ka sotsiaalse dramatismiga andsid hiilgava võimaluse demonstreerida ERSO praegust taset, mängijate tehnilist ja emotsionaalset võimekust ning potentsiaali. Ja Neeme Järvi kaudu saime kuulda, kuidas vormub tervikuks niisugune “pätkel” nagu Leningradi sümfoonia, millega siin saalis on mõnigi

“ERSO. Raadioansamblist riigi esindusorkestriks.”

“Jubilate” kontserdi eel esitles ERSO raamatut “ERSO. Eesti Riiklik Sümfooniaorkester. Raadioansamblist riigi esindusorkestriks.” Raamatu koostaja on Maarja Kasema, kes ütleb tagakaanel: “Teie kätes on esimene põhjalikum ülevaade ERSO ajaloost. Raamatu koostamisel on tuginetud ERSO arhiivimaterjalidele, pressis ilmunud artiklitele ja arvustustele ning Ivalo Randalu, Maia Lilje, Tiina Mattiseni, Toomas Velmeti, Maarja Kasema ja Virve Normeti seni avaldamata uurimustele. Raamatut illustreerivad ligi 200 fotot ja arhiivimaterjalide reproduktiooni.”

Käes hoides on see pehmete kaantega 140-leheküljeline raamat pisut turismi- või reklaamibrošüüri moodi. Kergelt sirvides koged, et väga palju informatsiooni (85 tööaastat!) on tulnud kahes keeles ära mahutada neile üsna vähestele lehekülgedele. Kiri on üsna peen, kohati (mõtestatult ja süsteemselt) värvilisel taustal või värvilise trükkiga. Kui valge-sinine on hästi loetav, siis valge-punase kombinatsiooni on ka asjatundjad pidanud üldiselt kehvaks. Ent see kõik on pisiasi. Oluline on raamat kui selline ja kogu inforikkus, mida see sisaldab.

Arvan, et lugejaid on väga erinevaid. Mina esindan neid, kes kogu oma teadliku (ja küllalt pika) eluea on nii või teisiti olnud ERSO kuulaja. Mina tean-tunnen mitut põlvkonda muusikuid ja minu ees rullus lahti justkui perekonnaalbum: äratundmisrõõmu igal leheküljel. Maarja Kasema on leidnud napi ruumi jaoks ainuvõimaliku kontseptsiooni. Süsteem on kronoloogiline, üldiseloomustustes perioodiline ja dirigentide kui perioodile “näo andvate” persoonide osas konkreetne. Kui tekstid tunduvad ehk tagasihoidlikult entsüklopeedilised, siis parim ja põnevaim osa on pildimaterjal. Tundub uskumatu, et nii palju on siiski talletunud ja et Maarja Kasema on sellise mahu asjalikult suutnud kokku korjata. Ma oletan optimistlikult, et oli ka veel valikuruumi ja seda materjali on kogudes rohkemgi. Tõsi, osa pilte on imeväikesed, aga nad on olemas. Mida lähemale tänapäevale, seda üldsõnalisemaks muutub orkestri “lugu”, sest elu ise on muutunud järjest sündmusterikkamaks ja AEG pole veel selekteerinud olulist vähem olulisest. Ja kes meist õieti oskabki öelda, mis on oluline täna ja mis aastate pärast? Orkestri saja aasta juubeliks võiks siiski kavandada nn juturaamatu formaadis kopsakamat väljaannet, sest faktid on üks asi, inimesed selles faktimeres aga “nagu liha luudel”. Sellepärast panen südamele kõigile, kes kutsutud ja seatud: kogagem subjektivist! Igast koosseisust ja ajahetkest ja üksikisikust. On palju “lugusid”, õnnestumisi ja “apsakaid”, juhtumusi ja nalju, mis annavad näo igapäevatoimingutele ja igale kordumatule kontserdisündmusele. (Kas mäletate, et “Joonase” ettekandel/videosalvestusel 21. novembril 2008. aastal sopran-solist Lapina Moskvast tuli ettevalmistamatult proovi, mütsiga lööma, nagu ütlevad orkestrandid, jäi armetult hätta ja Neeme Järvi oli sunnitud ta Moskvasse tagasi saatma. Pille Lill paluti olukorda päästma ja ta andis endast parima. Üks väike seik, ütlete, aga Järvi tõesed, et tema pikas praktikas esimene ja seni ainus.) Praegu aga on trükisõnas ja pildis talletatud ERSO ajalugu parim variant võimalikest. Aitäh kõigile toimetajatele ja tegijatele, kelle info ja mõtted enam või vähem üldteksti lahustatuna aitasid raamatu loomisele kaasa!

dirigent kõvasti “hambaid murdnud”.

Kogu kontsert oma mõlema sümfooniaga oli muusikaline elamus.

Tubina Viies sümfoonia on teos, mis ei vaja oma maailmamastaapses kvaliteedis tõestust. Ent head dirigenti vajab iga sümfoonia, ka parimatest parim. Neeme Järvi oli väga hea! Ta mõistab ja tunneb seda teost pisimate detailideni. Koosmõtlemine orkestriga löi õhkkonna, kus sümfoonia haaras jäägitult nii mängijaid kui publikut. Orkestri kõlatasakaal ja nüansseerimise amplituud oli nii paindlik, nii peenekoeli-

ne, mida harva kuuleb. Ja arenduslik täius lasus kui saatuslik raskus ka kuulajail: just niimoodi, paratamatuse motoorse, raudse sammuga on sõitnud Saatus meist üle, igast üksikust tema isikliku elutraagika näol ja üle rahva. See teos koputab tugevalt eestlase hingele ja seda on helilooja ehk taotluslikult teinud, samas on see muusikaliselt palju-palju üldistavam. See sõnum on ei aegu kunagi. Üha uusi põlvkondi dirigente lum-mab teose muusikaline leidlikkus, mõttetihedus, arenduse kompaktsus ja geniaalsuse täius. (“See on minu armastatuid süm-

fooniaid,” tõdeb Anu Tali saalist vaheajale sammudes, peaaegu nagu iseendale, mõtlilikult). Selline dramatism loob tõesti eelduse kunsti nautimise katarsiseks. Ja mitte ainult dramatism. Teise osa *Andante* imeline lihtne laul viiuli soleerides on hingematvalt kaunis. Järvi ei karda järske tundelangusi – tal on need loogiliselt, muusikalis-psühholoogiliselt õiges paigas. (Sedasama suurepä-rast võimet läks eriti vaja Šostakoviitši *Seitsmendas*.) Neeme Järvi tervikutunnetust on ikka esile tõstetud. Tubina sümfoonia kolmanda osa *Allegro assai* lahendus oli Järvil ülitäpne. Dirigendilt vaid minimaalne käesirutus, peopesa pöördudes ülespoole ja keelpillidelt kõlab just see õige tunnetusega tõusev ping. Ma ei väsi imetlemast Järvi dirigenditehnikat. Ma ei ütle teadlikult – käte tehnikat, see on endastmõistetav. Tal on partituur kogu kehas. Ja ratsionaalsus teeb mõttekaks iga pisimagi liigutuse, mida orkester näib suurepäraselt mõistvat. Sümfoonia finaali helimassiivides on võrdselt kõrgtasemel kõigi, orkestrandide, dirigendi ja helilooja võimekus.

Tubina muusika järel tundub tema kaasaegse Šostakoviitši teos mõneti plakatlilikum. Ülipopulaarne on ju Leningradi sümfoonia I osa *Allegretto*, Raveli “*Booloro*” laadis lahendatud meeletu, *crescendo* suunas liikuv sõjapilt. Marss, mis võidukalt ja võimukalt haarab kaasa maad ja rahvad, globaalselt, kalgilt ja paratamatult. Kogu sümfoonia ongi võitlus selle nimel, et kõigi paratamatuste juures jääks inimene Inimeseks. Tsiteerides heliloojat, on finaali “... teise ja kolmanda osa vahetu jätkumine, nende loogiline tulemus: valguse võit pimeduse üle, tarkuse võit meeletu raevu üle, üleva humanismi võit koleda hirmuvalitsuse üle”. Mida olekski veel lisada. Järvi juhatatuna kuulnuks ma seda sümfooniast justkui esimest korda. Leidsin selle olevat loogilise ja aeg-ajalt liigutavalt kauni. Lausa nauditav ja otsekui orkestratsiooni krestomaatiline õppetükk (noortele) heliloojatele on aga Šostakoviitši lõputu leidlikkus üksikute orkestripillide (rühmade) ansambliiliste koosluste loomiseks. Kõlavärvide leidmisel kerkib eriti esile tema geniaalsus. Tublisti üle tunni kesteve “Leningradi” sümfoonia ei jätnud kuulajale ühtegi lõtva momenti. Taas oli imetletav see järskude tundelanguste oskuslik mõtestamine ning arengusse ja tervikusse sulatamine dirigendi ja orkestri poolt. ERSO oli suurepärase partner!

Imetluse, tänutunde ja austusega aplodeeriski rahvas püsti seistes kaua-kaua orkestrile ja dirigendile.

Pantokraatori nägu praeguses ajahetkes

Ansambli Pantokraator 30. aastapäeva kontsert Nokia kontserdimajas 20. detsembril

TÕNU KAALEP

kuulaja

Mis peitub ühes järjekordses kat- ses ühendada progerocki ja et- nomuusikat, lisades sinna oota- matut agressiivsust ja siis vahepeale õrna lüürikat? Vaatamata vahele jäänud aastatele on praegune Pantokraator ikka seesama kooslus mis hiilgeajal, kuigi koosseisu muutused on toonud kohale ka terve tüki Terminaatorit.

Pantokraator on ennekõike klahvpilli- mängija Erik Sakkov, keskne lavakuju laulja Lauri Saatpalu kõrval, karismaatilise, tead- likult kultiveeritud rockistaarihoiakuga muusik, kes samas oskab ka pilli mängida, tehes seda hooti sellise pinge ja energiaga, nagu mäletame ehk Rick Wakemani või Keith Emersoni hiilgeaegadest. Sattusin kord tema helistuudiosse, mis oli peaaegu maast laeni täis enamikus arhailisi sünte- saatoreid, ja nägin, millist vaimustust te- mast oma pillide keskel õhkus. Püüdsin instrumentide arvu sel kontserdil kokku lu- geda, see vist ei õnnestunud. 1980. aastatest pärit maailmarekord, kus Yesi Geoff Downesil oli laval korraga oma 28 klahv- pilli, jäi purustamata. Muusikat harrasta- vaid avaliku elu tegelasi on teisigi, Sakkov aga on erandlik, suutes olla korraga kõrge lennundusametnik ja professionaalne muu- sik.

Pantokraatorist rääkides ei saa muidugi mööda Lauri Saatpalust. Ma ei ole tema fänn, võib-olla on siin oma osa tema pide- vas meediakohalolekus reklaamilugejana – samas, tema muusikasaated Kucus on suu- repärase valikuga. Ka Saatpalu armastab la- val poose võtta ja veenab sellega, või siis ehmatab publikut veidra, livreestilis kos- tüümiga, nagu juubelikontserdi esimeses

pooles. Tal on mitu ainukordset vokaalset võtet, mis on Pantokraatori stiili lahutama- tud osad. Õpetlik on võrrelda siinset Saat- palu tema teise koosseisu Dagöga; Panto- kraatoris on ta vahel nagu ekstaatiline, loo- malik šamaan, Dagös pigem sentimentaal- sevõitu salongiironik. Juubelikontserdil oli tunda sünergiat Saatpalu ja tausta laulnud ja torupille mänginud Tuuli Tauli ja Kaie Mikheimi vahel.

Pantokraator erineb eesti etnokallakuga rockis päris palju nähtusest, mida ma – tahtmata kellelegi liiga teha – nimetaksin Viljandi koolkonnaks. Pantokraatori taga on konkreetne nägemus, etnoelement ei il- mugi igas laulus, et siis jälle ühel teisel het- kel oma kohalolu näidata.

Pantokraatori juured on samas ka 80ndate nii-öelda teise laine proges, kas või Marillionis. Vähem õhulosse ja paatost, psühheedeelia ja *new age*'i vahelist tüher- maad, rohkem raadiosõbralikkust, mängi- tavate struktuuride keerukust minetamata.

30-aastane nähtus on üle elanud tulekuid, minekuid, pause, lagunemisi ja kokkutule- misi. Minu jaoks olid kontserdi kõrghetked seotud külalistena klaverit ja kitarrri mängi- nud ja laulnud Jaan Söödi, kitarristide Andres Moro ja Kalle Vilpuuga. Veteranid, ja ikka head. Vana “Panto” oli nagu järsku elus tagasi. Uus ei ole halb, aga 45-aastasele kuulajale võiks nostalgia olla lubatav...

Ja siis eesti muusika üks kõigi aegade vapustavamaid lugusid üldse minu arvates, Anne Tärnpu lauldud “Itk”. Milline kont- sentsioonivõime lauljalt, isegi mitte liht- ne meelegeide, vaid väljumine mingile teadvuseülelele tasemele.

Pantokraator on ennekõike klahvpillimängi- ja Erik Sakkov.
FOTO INTERNETIST

Pantokraator kui nähtus omaette. Kas just maailmavalitseja (kreeka keeles see ni- mi just seda tähendab, eriti mõeldes ühele konkreetsele Kristust kujutavale ikoonitüü- bile), aga olulisim omas stiilis ja omal alal siin ja praegu. Ma oleksin ikka üsna pettu- nud, kui Erik Sakkov süntesaatorid maha müüks ja ainult lennujaama juhtimisega te- geleks.

Erich Loit.
FOTO RAHVUSOOPERI
ARHIIVIST

Erich Loit

(20. V 1928 – 10. I 2012)

Violamängija, dirigent ja pedagoog **Erich Loit** lahkus 10. jaanuari öösel oma 84. eluaastal, teda jäid leinama mitu põlvkonda keelpillimängijaid, kolleegid Rahvusoperist Estonia ja kogu Eesti muusikapere.

Erich Loit sündis 1928. aastal Virumaal Erras. Viiuliõpinguid alustas ta Rakveres ning 1951. aastal lõpetas ta Tallinna Muusikakooli muusikateooria erialal, õppides samas ka orkestridirigeerimist. 1959. aastal lõpetas Loit Tallinna Konservatooriumi vioolaerialal. Aastatel 1954–2003 oli ta Estonias violamängija (1964–1973 rühmakontsertmeister) ning Tallinna Muusikakoolis ja Tallinna Muusikakesk-koolis orkestriklassi õpetaja.

1964. aastal asutas Erich Loit Vabariikliku Noorte Viuldajate Ansambli ning oli selle kunstiline juht ja dirigent. Paljud eesti keelpillimängijad jäävad soojuse ja tänutundega mäletama aega, mil nad maestro käe all mängisid. 1994. aastani tegutsenud ansambelis jõudis musitseerida mitu põlvkonda keelpillimängijaid, kellest kasvasid nimekad muusikud tänu Loidi professionaalsele nõudlikkusele ja laste sisemaailma peenele tajumisele dirigendina.

Erich Loit töötas ka Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis teadurina ning koostas muusikaalaseid näituseid, avaldas raamatud “Muusikainstrumendid ja orkestrid”, “Vabariiklik Noorte Viuldajate Ansambel” ja “Ma ise ilutegija”. Ta juhatas 1985. aasta üldlaulupeol, koolinoorte laulupidudel ning rahvatantsu- ja muusikapidudel keelpilliorkestreid. 1974. aastal nimetati Erich Loit Eesti NSV teeneliseks kunstitegelaseks. Ta pälvis Valgetähe IV klassi teenetemärgi ning Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi teenetemärgi Hõbesõlg.

Erich Loiti jäädakse mäletama väga siira, sarmika ja avara silmaringiga inimesena, kes mõistis, kuidas tekitada noortes entusiasmi edaspidiseks muusikueluks. (RO Estonia)

Siim Aimla aasta muusiku kontserdil raadiomaja esimeses stuudios.

FOTO ÜLO JOSING

ERRi aasta muusik on Siim Aimla

Igal aastal annab **Eesti Rahvusringhääling** välja **aasta muusiku** tiitli muusikule, kelle loominguised saavutused on edendanud eesti muusikakultuuri ja kes on teinud koostööd Rahvusringhäälinguga. Tänavu valisid ERRi muusikatoimetajad aasta muusikuks interpreedi, dirigendi ja helilooja **Siim Aimla**.

Hinnatud saksofonist ja arrangerija, nõutud bigbändijuht ja pedagoog Siim Aimla on tuntud ka kui muusikaelu korraldaja, uute ettevõtmiste alustaja ning džässmuusikaõpetuse üks olulisemaid arendajaid Eestis. Suvisel noorte laulu- ja tantsupeol oli ta rockkooi liigijuht. Seda sündmust pidas ka Aimla ise läinud aasta üheks suurimaks õnnestumiseks. Peale oma ansamblite FinEst, Siim Aimla Sound System, Maailma Väikseim Bigband

jt, on ta juhatanud Estonian Dream Big Bandi, Eesti Piirivalve bigbändi ja Otsa kooli bigbändi. Ta on välja andnud kaks autoriplaati: “Finest Groove” ning “Mu süda, ärka üles”. Samuti teeb ta Klassikaraadios pühapäevast muusikasaadet “Džässikliinik”.

Aimla sõnul tuli tunnustus talle suure üllatusena ja tundub teenimatu, sest häid muusikuid on palju. “Nüüd peab vist üritama õigustada seda nimetust,” nentis ta.

Preemia anti üle 8. jaanuaril raadiomaja 1. stuudios toimunud pidulikul kontserdil, millest tegid otseülekande Klassikaraadio ja Vikerraadio ning mida võis veebikaamera vahendusel vaadata ka ERRi kodulehel. Esinesid Otsa kooli bigbänd, Siim Aimla ja Raivo Tafenu kvintett, ETV tütarlastekoor (dirigent Aarne Saluveer) ja NUKU koor (dirigent Reeda Toots).

Tänavu välja kuulutatud aasta muusiku tiitel on järjekorranumbri juba kolmekümnes. Mullu sai auhinnetuse helilooja Urmas Sisask.

Raadio 2 "Aastahiti" võitis Ewert and the Two Dragons

6. jaanuaril kuulutati välja Raadio 2 "Aastahitt 2011" võitjad. Esikoha sai ansambel **Ewert and the Two Dragons** lauluga "Good Man Down" ja välismaistest artistidest **Adele** looga "Someone Like You". Ewert Sundja noppis oma bändiga ka tiitlid Raadio 2 toimetuse lemmik ja uus tulija.

Kodumaise muusika edetabeli teisele kohale tulid **Getter Jaani** ja **Koit Toome** lauluga "Valged ööd" ja kolmas koht läks **Ott Leplandile** loo eest "Tunnen elus end". Aasta demo auhinna teenis välja kollektiiv **Legshaker** looga "Maksmata võlad".

Raadio 2 peatoimetaja **Heidy Purga** sõnul on tegemist pretseedenditu juhtumiga R2 "Aastahiti" üsna pika ajaloo jooksul – varem ei ole mitte ükski bänd seitsmest välja antavast auhinnast kolmekahele koju läinud. "Aitäh kõikidele Eesti muusikutele hea aasta eest. Loodan, et nii tänastelt võitjatelt kui ka paljudelt teistelt artistidelt on alanud aasta jooksul oodata palju põnevat muusikat, mida Raadio 2 kuulajatele mängida

saab ning mis loode-tavasti ka üha enam välismaistesse raadiotesse ja inimeste südameisse jõuab," sõnas Purga.

Draakonite bändi muusikud **Erki Pärnoja**, **Kristjan Kallas**, **Ivo Etti** ja **Ewert Sundja** on oma loomingu austajale tänulikud.

"Raadio 2 rolli uue muusika propageerijana on raske üle hinnata. "Aastahiti" auhind on draakoninaastale suurepärase algus. See on meeldiv tunnustus just seetõttu, et on otsene tagasiside kuulajatelt – olete õigel teel," teevad mehed kumarduse ka R2 kollektiivile, kes on neid toetanud alates bändi esimesest singlist "The Hills Behind the Hills".

Auhinnagalal astus üles ka unikaalne kooslus Unistuste Bänd, mille koosseisu said raadiokuulajad ise hääletada. Unistuste Bändi moodustasid **Ott Lepland** (vokaal),

Võidukad draakonid.
FOTO JELENA RUDI

Stig Rästa (kitarr), **Mihkel Mattisen** (klaver), **Reigo Ahven** (trummid), **Ivo Etti** (basskitarr) ja **Sandra Sillamaa** (torupill). Bänd esitas kaveri Ivo Linna 1993. aasta loost "Sülitän vaid alla tuult".

Eesti vanim muusikaalane rahvaküsitlus kogus tänavu 6738 häält, millest esimene saabus toimetuse kirja teel, viis faksiga, 13 kaartidel ning ülejäänud internetist.

Välisministeeriumi kultuuripreemia laureaadid

Välisministeeriumi kultuuripreemia pälvisid tänavu **Aivar Mäe** ning **XI noorte laulu- ja tant-supeo "Maa ja ilm"** loovmeeskonda kuulunud **Aet Maatee**, **Veronika Portsmuth**, **Märt Agu** ja **Raul Talmar**. Preemiaga tunnustatakse kultuurisaadikuid, kes on oma igapäevase tööga andnud panuse Eesti tutvustamise välismaal.

"Aivar Mäe sai tunnustust väga keerulise protsessi juhtimise eest, mis päädis eelmise aasta veebruaris Peterburi Jaani kiriku taas-avamisega. Nüüd on Peterburis taas alaliselt olemas Eesti kirik ja ühtlasi Eesti kultuurikeskus. Teine preemia läks möödunud suvise noorte laulu- ja tant-supeo läbiviijatele. Peale selle, et inimesed said peolt väga palju positiivseid emotsioone, on see leidnud laia kõlapinda ka mujal maailmas," rääkis välisminister Urmas Paet.

Eelmisel aastal pälvisid välisministeeriumilt tunnustuse Arvo Pärt, Tõnu Kaljuste ja Tiina Lokk.

Aivar Mäe.
FOTO RAHVUSOOOPERI ARHIIVIST

Vabarna elutöö preemiad

Värskas toimunud seto laulu-ema **Anne Vabarna** omakultuuriõhtul said elutöö preemia pärimuskultuuri hoidjad. Väraska vallavalitsus jagab Vabarnanimelisi preemiaid küll igal aastal, kuid elutööpreemiaid kui Setomaa olulisimat tunnustust antakse vaid kord nelja aasta tagant. Preemiaid on alati kaks: üks Väraska vallas tegutsevale isikule või kollektiivile ning teine tublile tegijale väljastpoolt valda.

Seekord pälvis vallasisesel preemia **leelokoor Leiko** kauaaegse töö eest seto lee-

lo elushoidmisel ja tutvustamisel. Leiko on tegutsenud üle neljakümne aasta ning peaaegu kogu selle aja on koori juhatanud Väraska kooli õpetaja **Veera Hirsik**. Vallavälise preemia pälvis Mikitamäe kooli õpetaja **Vello Jüriöö** seto pärimuskultuuri õppe edendamise eest. 2009. aastal ilmus Jüriöö koostatud esimene "Seto lugemik".

Preemiate üleandmine on ajastatud kuulsa Põhja-Setomaa lauluema Anne Vabarna sünniaastapäevale. Tema avastajaks sai soome folklorist Armas Otto Väisanen, kes talletas kirjaoskamatu laulikult tuhandeid värse. Nende hulgas ka sel suvel Vanemuise teatri ja leelotajate poolt kuulsaks lauldud seto

Leelokoor Leiko.
FOTO RAIVO TASSO / SCANPIX

rahva eepose "Peko". Ka omakultuuriõhtul kõlas mitmeid lauluema suust pärit leeloriidu. (ERR)

Jazziõpik Sergei Pedersenilt

Professionaalset rütmimuusika õpetust on Eestis antud üle kolme aastakümne. 1977. aastal loodi Uno Naissoo eestvedamisel Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli estraadimuusika (praegu rütmimuusika) osakond, 1991. aastast tegutseb pop- ja jazzmuusika osakond Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemias ning 2004. aastast on jazzmuusika erialal võimalik saada kõrgharidust EMTAs. Samuti pakub rütmimuusika õpetust mitu huvikooli. Siiski on emakeelset õppematerjali minimaalselt. Seda musta auku püüabki täita **Sergei Pedersen**i jazzõpik "Vaba fraas ja improvisatsioon".

Omaaegse tippansambli Radar klavripillimängijana tuntud Pedersen on õpetanud Otsa koolis jazzklaverit alates 2004. aastast. Õpikusse ongi autor koondanud oma aastatepikkused kogemused. Raamat annab ülevaate jazzmuusika põhilistest väljendusvahenditest: harmooniast, rütmikast, fraseerimisest ja improvisatsioonist, kuid mõnest piiratud mahu tõttu üsna põgusalt.

Õpiku materjal on jaotatud kolmeks. Esiteks akordika ja analüüs, teiseks rütmika ja fraas ning lõpuks improvisatsioon, harmoonia ja polüfoonia. Autor peab oluliseks analüüsioskuse arendamist. "Kõik algab mõtlemisest, alles seejärel tulevad harjutused ja oma ideede teostamine," kirjutab ta sissejuhatuses.

Esimeses osas tutvustatakse erinevaid akorditüüpe, samuti (jazz)muusika ühte enam levinud järgnevust II-V-I, nii kahe-, kolme- kui ka neljahäälsena. Eraldi on välja toodud nii klassikalise kui ka jazzbluusi harmooniline skeem koos põhjaliku analüüsiga. Pedersen ei lähtu oma meetodikas niivõrd laadidest, kuivõrd helistikest. Näitena toodud Horace Silveri loo "Silver's Serenade" ja John Coltrane'i pala "Giant Steps" puhul ei käsitle ta iga akordi koos vastava laadiga, vaid koondab need helistikupõhisteks. Jazzmuusikaski palju kasutatavad laadid on ju enamikus kas duurist või harmoonilisest ja meloodilisest mollist tulenevad. Nii piisabki esmapilgul keerulise loo harmoonia läbimängimiseks vaid mõnest helistikust.

Teises osas keskendutakse fraasile ja selle tähtsusele muusikas. Autori arvates on fraasikujundus improvisatsioonis kõige tähtsam. Hulga näiteid on rütmilise ja sekventsilise fraasi kujundamisest, mille juures on oluliseks elemendiks rütmika ja eriti vastulöögi ehk *offbeat*'i skeem. Vastulöögilise fraasi harjutamiseks on toodud näited nii kaheksandiknootide, kaheksandiktrioolidega kui ka kuueteistkümnendikega. Mitu lehekülge kuulub polüütmilistele harjutustele. Henry Mancini palas "Moon River" on näidatud, kuidas valsi ajal nelja peale mängida. Suuremas osas näidetes on kasutatud

jazzile iseloomulikke neljaakordilisi tüüp-järgnevusi (*turnaround*), mille peal saab suurepäraselt harjutada kõiki nimetatud muusikalisi elemente.

Õpiku kolmandas osas käsitletakse horisontaalset ja vertikaalset improvisatsiooni. Esimest esindab bluus, mille autor on jaotanud neljale tasandile. See võimaldab korrata oma ideid ja riffe ühe laadi piires neljast eri kohast, sõltumata harmoonia vahetumisest. Lisatud on dominantseptakordide alteratsioonide ja laienduste tabelid. Põhjalikumalt käsitletakse ka reharmoniseerimist koos asendus- ja lisafunktsioonidega. Näitena toodud standardites "Blue Moon" ja "Autumn Leaves" saavutab Pedersen sellega väga huvitavaid kõlavärve. Õpiku lõpus on autori soovitusel ja harjutused improviseerimiseks; lisatud on ka koos õpilastega salvestatud DVD.

Hain Hõlpus

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli õpetaja

Baltimaade muusika minevik ja tänapäev

11.–13. novembrini leidis Brömsehausis Lüneburgis aset teadusseminar professor **Marek Bobéthi** (Berliin) juhatusel. **Carl Schirreni Seltsi** (Das Deutsch-Baltische Kulturwerk) algatusel käsitleti esmakordselt Baltimaades loodud, interpreteeritud ja vastu võetud muusikat nii minevikus kui ka tänapäeval.

[Seminaril uuriti tänase Eesti ja Läti ning Vana-Liivimaa aladel toimunud muusika-elu, hõlmates sellega nii baltisaksa kui ka kohalike rahvaste muusika arenguid, mis osaliselt võisid ulatuda ka Baltikumist väljapoolle. Paljud siit pärit muusikud tegutsesid hiljem ka mujal Euroopas või lausa teistel kontinentidel, nii nagu tulid Balti muusika-elu kujundama mujalt pärit muusikud. – Tõlkijate märkus]

A sjahuvilistest kuulajaskond koosnes baltisaksa muusikasõpradest, sealhulgas pedagoogidest, noortest akadeemikutest ja paljudest teistest. Seminari korraldus oli suurepärase, kavast peeti kinni minutilise täpsusega, nii et ettenähtud puhkepause sai kasutada intensiivseks mõttevahetuseks. Suure huviga vaadeldi ka väsimatu arhivaari **Renate Adolphi** tutvustatud dokumente ja fotosid, mis puudutasid Riia muusika-elu.

Seminari kõrgpunktiks kujunes õhtune kontsert “Komponistiportreed Baltikumist”, kus esinesid Stuttgardi Filharmoonikute tšellist ja kammermuusik, Malinconia Ensemble'i juht ja balti muusika asjatundja **Helmut Scheunchen** ning Marek Bobéth klaveril. Kõlasid läti, eesti ja baltisaksa heliloojate Jāzeps Vītolsi, Heino Elleri, Walter Freymanni, Alexander Maria Schnabeli, Arthur Wulffuse, Nicolai von Wilmi ja Eduard Erdmanni teosed.

Seminaril kõnelejate seas oli nii tunnustatud teadlasi kui ka noori doktorante ja kasvava põlvkonna uurijaid. Liepāja üli-

kooli õppejõud professor **Zane Gailite**, kes on avaldanud juba varem mitmeid publikatsioone Baltimaade muusikast, tutvustas oma aktuaalset uurimisprojekti helilooja, pedagoogi ja Läti hümn autori Kārlis Baumanise elust ja tegevusest 19. sajandi läti muusikakultuuri arengu kontekstis. Läti Muusikaakadeemia dotsent **Baiba Jauns-laviete** analüüsis saksa muusikakriitike retsensioone silmapaistva läti helilooja Alfrēds Kalniņši loomingust. Läti Muusikaakadeemia dotsent ja Läti Rahvusooperi dramaturg **Mikus Čēze** tutvustas mitmeid huvitavaid mitteametlikke (“privaatseid”) detaile Riias paikneva Saksa linnateatri kohta ja osutas selle mõjule teatriajaloos. Ta oli vaimustatud Carl Schirreni Seltsile kuuluvast arhiivikogust Lüneburgis, uuri-des seda põhjalikult. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia dotsent ning Viini ülikooli teatri-, filmi- ja meediateaduse külalisprofessor **Kristel Pappel** pidas kaks ettekannet. Esimeses käsitles ta Tallinna

Geiu Rämmer tutvustas Tartu Keiserliku Ülikooli muusikadirektoreid 19. sajandil ja Tallinna Ülikooli doktorant **Tiiu Ernits** poli-etnilise saksa õppekeelegraafikute lauluvara Eesti- ja Liivimaal 19. sajandil ja 20. sajandi algul. Konverentsi keeleks oli saksa keel. Läti ja eesti teadlased pälvidvad kõrget tunnustust oma hea keeleoskuse eest, mis võimaldas ettekannete lõpus pidada põhjalikke diskussioone.

Üllatuse pakkus alaliselt Tallinnas elav ja suurepäraselt eesti keelt valdav noor saksa doktorant **Gerhard Lock** eelkõige oma uurimusega eesti helilooja Erkki-Sven Tüüri teostest. Ta esitles enda arendatud ja rakendatud kaasaegset analüüsimeetodit, mis arvestab muu hulgas ka muusika kuulamise psühholoogiliste aspektidega. Noor muusikateadlane **Manuel Krönung** on aastaid tegeleud baltisaksa helilooja, dirigendi ja poedi Gerhard von Keußleriga, kelle elust ja tegevusest ta andis põhjaliku ülevaate. **Helmut Scheunchen** asetas oma et-

tekande keskpunkti Walter Freymanni loomingu retseptisiooni ajaloo. Helilooja sünnipäevast möödus ettekandepäeval 125 aastat. Professor **Marek Bobéth** aga tegi koos ajaloolise sissejuhatusega ülevaate muusikast linnades ja maal 19. sajandi Liivimaal ning Kuramaal.

Ühehäälselt nenditi, et Baltimaadel eksisteeris kõrvuti erinevate etniliste rühmade, eelkõige lätlaste, eestlaste, venelaste ja sakslaste muusikakultuur. Ometi leidub tõendeid arvukatest kokupuutepunktidest ja näiteid vastastikustest impulssidest ja läbipõimumisest. Muusikal oli ja on integratiivne funktsioon just sellises piirkonnas, milles valitsesid ja valitsevad osaliselt veel tänapäevalgi rahvuslikud ja sotsiaalsed

pinged. Leiti, et Baltimaade muusikakaardil on veel palju valgeid laike, mis vajavad täitmist. Ettekanded avaldab Carl Schirreni Selts oma kogumike sarjas.

Marek Bobéth
(Tõlkinud Tiiu Ernits ja Gerhard Lock)

Muusikateadlased Manuel Krönung (Saksamaa), Kristel Pappel, Gerhard Lock ja Zane Gailite (Läti) Baltimaade muusika seminaril Lüneburgis.

FOTO GEIU RÄMMER

(Revali) muusikateatrit saksa ja eesti kultuuri pingeväljas 20. sajandi algul ning teises J. S. Bachi ja baltisaksa kultuuriruumi seoseid, sealhulgas Matteuse passiooni esiettekannet Revalis 1883. aastal Lübeckist pärit Heinrich Stiehli juhatamisel. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia doktorant

Milliseid muusikatooteid eksportida?

Eesti Muusika Arenduskeskus (EMA) koostab ülevaadet eesti muusikatoodetest, mida on võimalik eksportida. Kõige selgemini mõõdetav muusikast saadav tulu on seotud intellektuaalomandiga. EMA koondab üheksat muusikaorganisatsiooni, kes kõik on huvitatud eesti muusika vahendamisest välismaale.

MTÜ **Eesti Muusika Eksport** juhi **Juko Mart Kõlari** sõnul on muusika valdkonnas võimalik teenida kolme liiki tulu: toodete müügist, teenuste müügist ning intellek-

tualsest omandist, vahendas ERR. Viimati nimetatud tulu jõuab autorite ühingu kaudu välismaalt Eestisse näiteks mõne eesti muusikateose taasesitamise eest. 2010. aastal laekus sellist raha ligikaudu 200 000 eurot, lõppenud aasta kohta veel andmeid pole, kuid Kõlari arvates kujuneb tänavune summa mullusest suuremaks.

Muusikatoodete müügiga tegelevad näiteks plaadifirmad ja noodikirjastused ning muusikateenuseid pakuvad artistid, määndžerid ja kontserdikorraldajad. Muusikatooteid ja -teenuseid on aga väga keeruline kaardistada, sest see oleneb sellest, kuidas neid määratleda. Ekspordi juures on tähtis osa muusikaettevõtetel, sest muusikud ennast ise ei müü. Ekspordile kesken-
dunud muusikamäändžere aga Eestis na-

pib. EMA eestvõttel saadeti seltskond noori eesti muusikajuhte koolitusele, et nad saaksid aimu, kuidas rahvusvaheline muusikatoostus toimib.

“Koolituse vastu oli väga suur huvi, kolmekümnele kohale kandideeris 161 huvilist. Lõpuks saime koolitusele saata siiski 36 inimest, neist 10 said ka rahvusvahelisele praktikale Euroopasse,” rääkis Kõlar.

Peale statistika ja koolituste aitab muusikaeksporti osalemine välismessidel ja välisekspertidele mõeldud üritused Eestis, nagu näiteks “Tallinn Music Week”. Praegu on eesti muusika tähtsaimad eksporditartiklid endiselt heliloojad Arvo Pärt, Erkki-Sven Tüür ja Veljo Tormis ning mitmed meie dirigendid. (ERR)

Auhinnati noori kriitikuid

Lõppenud aasta 19. detsembril kogunesid Tallinna Keskraamatukokku kriitikakonkursi “Noorte kriitikute luubi all” korraldajad, osalejad ja teised huvilised, et teha kokkuvõtteid ja arutleda eri kunstivaldkondade kriitika erinevuse üle. Konkursile laekus kahe etapi jooksul 60 kirjutist, millest blogi-tasandile esitati 16, pool-professionaalsel tasandil aga võistles tervelt 44 teksti. Žüriid rõõmustas kirjutiste kõrge tase ja erinevate kunstivaldkondade kajastatus ning samuti mitmete aktiivsete noorte kriitikute esiletõus. **Marie Pullerits**, **Maarja Hindoalla**, **Marjam Selge**, **Pärtel Toompere** ja **Maivi KärGINEN** pälvisid tähelepanu konkursi mõlemal etapil, Toompere ja KärGINEN aga paistsid silma juba 2010. aasta samanimelisel kriitikavõistlusel.

Teise etapi töödest tunnistati tantsu alal parimateks **Maivi KärGINENI** ja **Marie Pulleritsu** tekstid, filmi alal jäid silma **Kadri Rood** ja **Pirjo Leek**. Muusika-teemaliste kirjutiste hulgas fikseeriti ka parimusjärjestus: I koha sai **Pärtel Toom-**

pere, II koha **Reet Ristmägi** ning III koha **Hele-Maria Taimla**.

Kunsti ja interdistsiplinaarse valdkonna kirjutistest pälvis esikoha **Urmas Lüüsi** süvitsi minev ja analüüsiv, kontekste ja tähendusi laiemale märkav ja haarav võistlustöö. Teine ja kolmas koht läksid **Mariam Selgele** ja **Kalle Keskrannale**. Eriauhinna vääriliseks peeti **Maarja Hindoalla** kirjutist, mis lähenes kunstiloomele n-õ seestpoolt, kajastades kunsti sündi põneva protsessina.

Žürii tuumiku moodustasid Gerhard Lock (muusika, interdistsiplinaarsed kunstid), Mari-Liis Rebane (kunst, muusika), Marje Ingel (muusika), Kaspar Aus (tants) ja Mariliis Mihhejev (kunst, film ja muusika). Kaasati ka ajakirjade esindajaid ja oma ala spetsialiste, oluliselt toetas žürii tööd Heie Treier (interdistsiplinaarsed kunstid).

Kriitikakonkursi mõlema etapi tulemused ja võidutööd on avaldatud veebikeskkonnas www.luubiall.ee ja www.keskraamatukogu.ee/muusika/blog

Esimene Mederi kvintettide konkurss

Üleriigilise **Johann Valentin Mederi kvintettide konkursi** korraldajad kutsuvad muusikaõppureid, -õpetajaid ja kõiki huvilisi üle Eesti osalema kevadisel ansamblite võistlusel. Konkurss toimub esmakordselt 10. märtsil Tallinna Gustav Adolphi gümnaasiumis.

Võisteldakse kahes kategoorias: kuni 19-aastased noored ning täiskasvanud. Konkursi žüriid, kuhu kuuluvad eesti professionaalsed muusikud, juhib EMTA professor Mati Lukk. Lõppkontserdist Mederi saalis teeb ülekande ka Klassikaraadio.

Osalema on oodatud nii klassikalised kvintetid kui ka vabalt valitud koosseisuga ansamblid, nii lauljatega kui ka ilma. Esitada tuleb üks isamaaline ja üks vabas stiilis teos. Soovi korral võib kolmandaks numbriks olla omaloominguline pala.

Registreerimine kestab kuni 29. veebruarini. Täpsem info: gag.ee/Kvintettide_konkurss/

Kultuuripealinna aasta lõppes eesti muusikaga

Taavi Varmi videoprojektsioon Jaani kiriku fassaadil.
FOTO RAIGO PAJULA / SCANPIX

Euroopa kultuuripealinna "Tallinn 2011" programm lõpetati pidulikult detsembris, pööripäeva õhtul kell 20.11, mil Vabaduse väljakul sai kuulda **Margo Kõlari** "Tornikellade laulu" esiettekannet ning vaadata **Taavi Varmi** videoprojektsiooni Jaani kiriku fassaadil.

"**T**ornikellade laulus" helisesid kaasa Nevski katedraali, Püha Nikolai Imetegija kiriku, Tallinna Issandamuutmise ja Peeter-Pauli kiriku, toomkiriku, Oleviste ja Püha Vaimu kiriku, Ukraina kreekakatoliku kiriku, Kaarli ja Jaani kiriku kellad. Vanalinna pühakodade tornides vaikinud kellade helin jõudis moodsa tehnika abil paarikümneks minutiks taas linlaste kõrvu. Kümne kiriku ligi pooltsada kella helistas 30 muusikut, nende seas Tallinna orkestrite ja ansamblike löökpillimängijad, EMTA ja

Tallinna muusikakoolide õppurid ning kirikute kellamehed. Helilooja sõnul on teos inspireeritud kirikukellade ajaloolisest pärandist ja kirikupühade aastastest tsüklist.

Eesti helilooja muusika kõlas teiseski kultuuripealinna aastat lõpetavas teoses. Veiko Õunpuu ja Taavi Eelmaa kureeritavale filmile "60 sekundit üksindust aastal Null", mida näidati vaid üks kord Tallinna Sadama kruuisialal, oli muusika loonud **Ülo Krigul**.

Die Zeit nimetas Tüüri "Ärkamise" üheks aasta parimaks heliplaadiks

Detsembri keskel nimetas Saksa nädalaleht **Die Zeit** **Erkki-Sven Tüüri** CD "**Ärkamine**" lõppenud aasta üheks parimaks heliplaadiks. Muusikaajakirjanik **Burkhard Schäferi** sõnul on plaadi nimilugu "vaimustav muusika koorile ja orkestrile" ning Tüür "üks tänapäeva põnevamaid heliloojaid". Teos valmis kultuuripealinna programmi raames ning on kirjutatud

Eesti taasiseseisvumise 20. aastapäevaks.

Plaat "Awakening / Ärkamine" ilmus 2011. aasta oktoobris firmalt Ondine ning sellel kõlavad veel ka "Rändaja õhtulaul" (2001) segakoorile *a cappella* ja "Insula deserta" (1989) keelpilliorkestrile. Esitajateks Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Sinfonietta Riga dirigent Daniel Reussi juhatusel.

Esimene Bachi festival Tallinnas

Jaauari esimestel päevadel kõlas Niguliste kontserdisaalis Johann Sebastian Bachi muusika. Toimus esimene **Bachinimeline uusaasta muusikafestival**, mille kunstiliseks juhiks oli organist **Andres Uibo** ning koostööpartneriteks **Tallinna Kultuuriväärtuste Amet, MTÜ Ars Musica Estonica** ning **Eesti Kunstimuseum**.

Festivali korraldajad loodavad, et muusikanädal kujuneb traditsiooniks ning saab omalaadseks ja ilusaks uusaastatervituseks kõigile Tallinna elanikele ning külalistele.

Kuuel öhtul astus üles ligi kolmkümmend tunnustatud muusikut, teiste hulgas Andres Uibo, Andres Mustonen, Toomas Trass, Uku Joller, Ka Bo Chan, Oksana Sinkova, Arvo Leibur ja Heiki Mätlik. Peale selle toimusid ka päevased orelipooltunnid, kuhu pääses Niguliste muuseumi piletiga. Festivalil kõlasid Bachi monumentaalsed orelipalad, viiulisonaadid, orkestrisüidid, kontsert kahele viiulile ning aariad "Jõuluratooriumist" ja h-moll missast.

Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti juhataja **Aini Härmi** sõnul näitasid kontsertide täis saalid, et inimestel on vajadus kuulata kaunist muusikat elavas esituses. "Just publikumenu garanteerib, et esimesele festivalile järgneb aasta pärast ka teine ning sünnib traditsioon," usub Härmi.

Eesti poistekoorid võitsid Klaipedas esikoha

Tallinna 21. kooli poiste segakoor ja Tallinna Poistekoor said mõlemad esikoha Stasy Šimkuse nimelisel rahvusvahelisel koorikonkursil Klaipedas. Võistlusel osales kokku 14 koori Leedust, Lätist ja Eestist. 21. kooli poiste segakoor võistles kooli- ning Tallinna Poistekoor lastekoorige kategoorias. Konkursi žüriisse kuulusid Gabor Hollerung (Ungari), Vytautas Miškinis (Leedu), Ene Üleoja (Eesti), Aira Birziņa (Läti) ja Zita Kariniauskienė (Leedu). Koore juhatavad **Lydia Rahula** ja **Tomi Rahula**.

Siiri Sisaski plaadileping Universal Musicuga

Siiri Sisask sõlmis Universal Musicuga plaadilepingu, mille tulemusena ilmub veebruaris tema uus rockalbum. Siiri Sisaskit tuntakse pigem etno-, džäss- ja poplauljana, kuid ta on teinud koostööd ka rockbändidega Ruja, Vitamiin, Ultima Thule ja Metsatöll. Albumi esitluskontsert toimub 23. veebruaril Rock Cafés Tallinnas.

Universal Music esindab maailmastaride Metallica, Eminemi, Björki ja U2 kõrval ka selliseid eesti muusikuid ja ansambleid, nagu Kerli, Metsatöll, Liis Lemsalu, Malcolm Lincoln, Röövel Ööbik, Tanel Padar & The Sun ja Ingrid Lukas.

Siiri Sisask.
FOTO ARNO SAAR / ÖHTULEHT

Ilmus Tubina “Kogutud teosed” – “Viuliteosed”

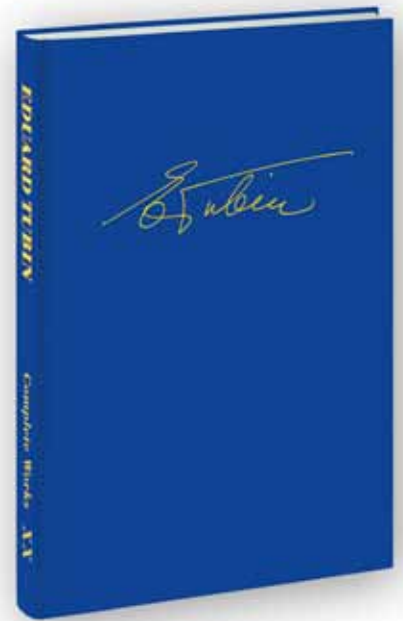
Ilmunud on XX köide Eduard Tubina “Kogutud teostest” – “Viuliteosed”. Noodi sisuks on Tubina viiuliloomingust “Kolm pala”, Capriccio nr 1, “Meditatsioon”, Ballaad, Süit eesti tantsuviisidest, Prelüüd, Capriccio nr 2, “Kuke tants” balletist “Kraat” ja Süit eesti tantsulugudest sooloviilile. Köite on koostanud ja toimetanud Sigrid Kuulmann ja Vardo Rumessen, korrektoriks oli Urmas Vulp, kujundus Tiina Sildrelt. “Kogutud teoste” väljaandjaks on Rahvusvaheline Eduard Tubina Ühing/ Gehrman's Musikförlag.

Alljärgnevalt kõneleb viiuldaja **Sigrid Kuulmann** pisut noodi toimetamistööst. “Tubina looming on Eesti muusikaloos uus kvalitatiivne hüpe tõeliselt euroopaliku eneseväljenduseni. Tema õpetaja Heino Eller andis viilule esimesena eesti heliloojatest kontsertliku mastaabi, Tubina viiuliteosed on sellest samm edasi. See on täisväärtusliku sooloinstrumendi kvaliteet. Suveräänne liider mõlemas viiulikontser-

dis, võrdväärne partner klaverile mõlemas sonaadis, suurima sisendusjõuga jutustaja soolosonaadis, kõikide kõlavärvide romantiline maalija lühipalades: nii on Tubin minu arvates viiulit oma loominguga iseloomustanud ja selle pärandi meile jätnud.

Tubina käsikirjad on suures osas viisandlikud, seal on väga vähe lõpetatud ja viimistletud variante. Käsikirjade seas võib leida hilisemaid parandusi, mitme puhul ei ole aru saada, kelle parandused need on. Mõned teosed on Tubina eluajal trükkis ilmunud ja seal on enamasti selge, mida helilooja tahtis. Raskem oli nendega, mida ta emigreerumisel Eestist ei saanud kaasa võtta, hiljem mälu järgi taastas või ümber tegi. Kõik see on selles väljaandes vastavalt märgistatud ja rohkete kommentaaridega varustatud. Usun, et nii on maksimaalselt arvestatud helilooja tahet.

Väga suure töö tegid noodi toimetamisel ära Urmas Vulp ja Vardo Rumessen, kellela see väljaanne ei oleks trükivalgust näinud.”

Eesti Naislaulu Selts esitleb

10.–11. märtsil 2012
Tallinna Ülikooli aulas, Narva mnt 25

ESTER MÄGI 90. SÜNNIPÄEVALE PÜHENDATUD NAIS- JA NEIDUDEKOORIDE VÕISTULAULMINE

Osaleb 43 koori

10. märtsil kell 10.30–20

Võistlevad C-kategooria naiskoorid ja B-kategooria neidudekoorid autasustamine

11. märtsil kell 10.30–20

Võistlevad B- ja A-kategooria naiskoorid ja A-kategooria neidudekoorid autasustamine

Sissepääs teatmiku ostmisega 5 EUR

Külmkõlad. 9 heliloo- mingulist pühendust helilooja Arvo Pärtille.

Ambifunk

See, et noored elektroonilise muusika loojad ja bändimehed kaasaegsete heliloojate teoseid tõlgendavad ja remiksivad, pole midagi ebatavalist. Eestist meenub kohe Veljo Tormise muusikat uude vormi valav kogumik "Laulu jäävuse seadus" (2010) ja laias maailmast album "Reich Remixed" (1999), kus minimalismiklassiku teoseid töötlevadilmakulsad deejotid. Usun, et igale heliloojale (eriti just seeniori eas) teeb selline noorema põlvkonna *hommage* head meelt. Küllap pole ka Arvo Pärt erand.

Algselt helikassetina ilmuma pidanud kogumikul astuvad üles muusikud, kes on seotud Pärdi sünilinna Paidega: Tehnoloogiline Päike, Sinine, Kali Briis, Ki En Ra, Tiiu Kiik, Kaido Kirikmäe, The Kurt Webbers Pink Band, Ansambel Teisikut ja Ans. Andur. Tehnoloogilise Päikse "Pour enfant" on ansambli liikmete omalooming, ülejäänud kaheksa teost lähtuvad Pärdi kirjutatust, alates muusikast 1979. aasta ulmefilmile "Navigaator Pirx" kuni selliste teosteni nagu "My Heart is in the Highlands", "Nunc dimittis", "Fratres" ja "Für Alina". Mõni tõlgendus on nimetatud reinterpretatsiooniks, mõni remiksiks, ka lähenemisnurki on värskendavalt palju. Mitu muusikut kasutavad Pärdi teoste motiive ja atmosfääri ambientlike helilooride loomiseks, Ansambli Teisikut "Baariteema filmist "Navigaator Pirx" ehk 2. piloodi vastus" kaldub

groteski ja Ans. Anduri cover Pärdi lastelaulust "Käin juba lasteaias" (kahtlemata kavatsesid) naivismi. Minu meelet mõistab ja taasloob Pärdi teoste vaimse ja kõlalise ruumi sügavust kõige mõjuvamat Sinise mastaapne "My Heart is in the Highlands", ka Ki En Ra "Nunc dimittis" on lummas. Ja Tehnoloogiline Päike loob taas seda puhast muusikalist ilu, mille eest duot läinud aastal juba palju on kiidetud.

JOOSEP SANG

Eesti metsa lugu. UMA, Andi Pupato, Guido Kangur.

RMK

"Eesti metsa lugu" on napid nelikümmend neli minutit vältav põimik sõnadest ja helidest, autoriteks vastavalt Janek Mäggi (kelle tekste loeb Guido Kangur) ning duo UMA muusikud Robert Jürjendal ja Aleksei Saks ning Šveitsi löökpillimängija Andi Pupato, kes on UMAGA varemgi koostööd teinud. Album on ilmunud Riigimetsa Majandamise Keskuse egiidi all ning on sestap temaatikalt arusaadavalt "metsa poole".

Janek Mäggi tekstid on valdavalt handorunnelikult lihtsad ja tõsimeelsed, kuid sekka ilmub ka Ott Arderile omast sõnakoomuskit ("metsa minnes isaga / sa ei lähe metsa"). Kohati mõjuvad luuletused justkui kohustusliku, ette kirjutatud koostisosana; kui sõnad lõpevad, tõuseb esile hoopis imaginaatiivsem heliilm. Võib-olla oleksid tekstid ja muusikapalad võinud olla lahus, plaadil kordamööda reas,

sest praegusel kujul jääb mulje, et kaks kompositsiooni, tekstiline ja muusikaline, on asetatud teineteise peale, millele viitab ka tõik, et igal *track*il on kaks pealkirja. Vaatamata Guido Kanguri süüvivalle esitusele ei põimu sõna ja muusika iga kord just kõige paremini. Kuid kitarrist Robert Jürjendal ja trompetist Aleksei Saks teevad kahtlemata taas seda, mida nad oskavad paremini kui keegi teine Eestis: rullivad lahti ambientseid kõlavaipu, kuhu on kootud kauneid helimustreid. Nagu ikka, domineerivad muusikalised vaikeluhetked, ilma suuremate kontrastideta harmoonias, vormis ja ka rütmikas. Ent see-eest on väga lummasvad plaadi *sound*'ide maailm ja kõlakujuendus, mille on vorminud Andi Pupato.

JOOSEP SANG

Lähedal. Margus Vaher.

Margus Vaher

"Lähedal" näib eelkõige soovivat sobituda millegi taustale, mitte tõmmata endale kuulaja jagamatut tähelepanu. Margus Vaher pole lauludele vajutanud tugevat isikupära pitsert, pigem jääb mulje, et ta on sellest lausa hoidunud. Mitu aastat tagasi, kui Vaher lauluvõistluse "Kaks takti ette" võitis, äratas ta tähelepanu isikupäraste tõlgendustega. Nüüd on too intensiivsus pehmenenud ja see vähendab kahjuks laulude mõju. Esimeste lugude puhul võib kaasa mõtleval kuulajal laulja suhteliselt passiivse lähenemise veel positiivseks tõlgendada, aga kui järg jõuab lauluni "Leib jahtub", muutub vastuolu sügava sisu ja põhjendamatult lahjendatud esituse vahel vähemalt minu jaoks vas-

tutvõetamatuks. Julgen väita, et laulule teeb karuteene ka kohati *reggae*'lik kitarrisaade, mis ometi ei vii laulu täieliku ümberkujuendamiseni. Pea peale pööratud tõlgendus võinuks osutada veenvamaks ja õnnestunumaks kui see valik, mis mõjub oma sordiini all hoitud maheduses selgrootuna. Laulja häälest kostab heldimust ja õdusat miniatulle vaatamise meeleolu, samas kõlavad tema suust sõnad "lapsed taas tulla ei saa, lühike aeg, pikk on maa" või "linnas on siledaid teid, on seal ka magusam leib?". Kas niisugust kibeda alatooniga teksti saab laulda ilutsevas maneeris ja leebe leppimisega? Minu arvates mitte. Seetõttu ei saa ma parata, kui plaati edasi kuulates süveneb nõrdimus, et laulja ei saa aru esitatavate laulude tähendusest. "Laulu verelilledest" esitades ei ole kohane end tagasi hoida, siia lihtsalt ei sobi ilutsemine või hääle kalkuleeritud doseerimine üksnes kõlalist, mitte sisulist eesmärki arvestades. Sama efekt on ka Rannapi laulul "Eesti muld ja Eesti süda", millesse suudab intensiivsust ja usutavust süstida vaid Martin Matti kitarrisoole. Lõpus kustutab selle mõju aga Vaheri loid esitus, mille tõttu sõnad "Eesti muld ja Eesti süda – kes neid jõuaks lahuta" omandavad pigem tähenduse "Eesti muld ja Eesti süda – mis neid võiks küll ühendada..."

Plaati kuulates süveneb mulje, et Vaher ei mõtle õieti sellele, millest ta laulab. Esitaja ainus lootus kuulajat veenda on ka ise oma sooritusse uskuda. Juhul, kui Vaher usub, mida ta laulab, aga see ikkagi kuulajani ei jõua, tasuks ehk kaastata plaadi tegemisse produtsent, kes suudab kuuldot distantsilt hinnata ja neutraalset nõu anda. Praegu jääb vaid üle arvata, et "Lähedal" ongi mõeldud mahedaks taustamuusikaks, mis vastupidi pealkirjale ei suuda kuulajale tegelikult hinge puggeda. Õnnestumiseks võib pida laulja kaasautorlusega lugu "Ma kuulan" Ernst Enno sõnadele, kus leebe lähenemine aitab laulu melanhoolset olemust esile tuua.

MARJE INGEL
kirjutamishuviline

Flight of Fancy. X-Panda.

X-Panda

X-Panda on 2009. aastal omaloomingu võistlusteks kokku tulnud pärast pisukest koosseisumuutust hää sünergia leidnud muusikakollektiiv, kel muu hulgas ette näidata laureaadi tiitel konkursilt “Noortebänd 2010”. Nüüd siis on kolme aasta jooksul kogunenud materjal kokku võet ja debüütheliplaadiks vormistet.

Heade mõtete linnast pärit klahvpildur Kaarel Tamra, kitarrist Risto Virkhause, bassist ja laulja Tamar Nugis ning trummar Karl-Juhan Laanesaar, kes on kõik aastaid studerinud erinevais muusikaõppeasutis, viivad kuulaja progressiivse *metal-fusion*'i üllatuserikkasse maailma. Eeskujudeks ja mõjutajateks on Dream Theater, Planet X, Liquid Tension Experiment, Jordan Rudess, Virgil Donati, Simon Phillips, Joe Satriani...

Raskema progerocki austajale leidub siin meelehädad küllaga – on vindliisi kitarrikäike ja vingeid soolosisid, süntesaatorivigureid, eksperimenteerimist rütmifiguuridega jne. Helipildile lisavad massiivsust Tartu Noortekoor ja jõulised puhutavad orkestriinstrumendid. Leidub üheteistminutilise kompositsiooni, teatraalseid (vokaal)instrumentaalpalu ning ka töötlus Malcolm Lincoln laulust “Siren”, tollesama 2010. aasta noortebändide võistluse finaaloorus esitet loost. Plaadi lüürilisim pala, kauris helipilt “Calm Waters” annab aimu ikspandalaste romantilisest poolest.

Plaati esimest korda kuulates tuli meelde tsitaat Dovatovilt: “Konstruktiivne mõte läks vastutustundetu eksperimendi kaoses kaduma.” Ent kordamine oli siingi tarkuse ema...

MEELIS HAINSOO

laulja

KUULA KA NEID

Eesti Pops 2.

Eesti Pops

Teine kogumik jätkab esimese tänuväärset tööd, koondades põnevamat osa noorte kodumaiste muusikategijate värsket loomingust. Neljakümne kahe loo hulgas on ka juba tuntud bändide ja muusikute omi. Arvukalt on seni avaldamata lugusid.

Aavo Otsa 60. Brass Academy, Tallinna Muusikakeskkooli puhkpillisümfooniikud, Eesti Noorte Puhkpilliorkester.

EPÜ / MTÜ EASY-LIVING MUSIC / Aavo Otsa Puhkpillimuusika Fond

Teine trompetiõpetaja ja dirigendi Aavo Otsa juubeli puhul välja antud plaat sisaldab kolme kollektiivi esituse renessansiaja teostest nüüdisaegsete kompositsioonideni, autorite seas Dowland, Sibelius, mitu 20. sajandi heliloojat ning eestlased Harri Otsa ja Heino Eller.

Ajajooned. Crea.

BBP Konsultant

Crea on duo, kuhu kuuluvad kunstnikuharidusega lauljatar Gerda Märtns (on ka selle CD kujundaja) ning pianist Farištamo Susi. Tõuke ansambli asutamiseks andis harrastushelilooja Imre-Gustav Vellamaa, kelle laulud plaadil kõlavadki.

Kuuekümneaastane *pedal steel*-kitarr

TÕNU TIMM
muusik

Pedal steel-kitarr saab peagi kuuekümneseks. Teate küll seda kiunuva kõlaga ja kolme duurikantrimuusikasse kuuluvat, koolivõimla “kitse” kujulist pilli...

Kõigepealt aga esiisadest. Aastatel 1878–1913 reisis Madeiralt ja Portugalist üle Atlandi ookeani ning ümber Hoorni neeme (sest Panama kanalit ei olnud keegi taibanud veel kaevata) Havai saartele enam kui kakskümmend tuhat rahutut rändurit, eesmärgiks alustada seal uut elu. Nende seas oli ka muusikuid. Mõnel oli koguni kaasas *braguinha*, viiekeelne pill, mille häälestus sarnanes ukulele omaga. Havai põlisasukad olid varem oma voolava meloodiaga laulukesi saatnud käsitrummidel, nüüd avanes neile keelpillide salapärase võlumaailm. Kuid keegi ei teadnud päris täpselt, mis pidi pill kätte võtta ja kuidas sellega häält tekitada. Lapsed on üldiselt nutikad ja innovatiivsed. Seitsmeaastane poiss Joseph Kekuku võttis aastal 1885 ühe niisuguse kitarrikesse põlvedele ja proovis selle keeli silitada, algul raudteelt leitud poldiga ja seejärel taskunoo peaga. Tekkinud heli meeldis nii talle kui ka pealtkuulajatele ja mängumeetod levis paari aastakümne jooksul Havai saartelt ka Mandri-Ameerikasse.

Saksamaalt tulnud viiuli- ja klaverimeister Hermann Weissenborn märkas, et 20. sajandi alguse Ameerikas on moes havai muusika ja disainis nn Weissenborni kitarr, mille kaelaosa on õõnes ja mida mängitakse põlvedel, metallpulgaga üle

keelte libistades. See sai populaarseks ja muutus havai kitarris sünonüümiks, kuni leiutati helipea ja kõlakasti polnud enam vaja. Kolmekümnendatel aastatel tegi võidukäigu nn *frying pan* kitarr (praepann) – esimene elektriheelpill maailmas. Sel oli alumiiniumist panni kujuline kere, helipea ja kuus akordhäälestuses keelt. Kui mängija soovis erinevaid helistikke kasutada, vajast ta mitut sarnast mängukonsooli, igaüks ise häälestuses. Ehitati koguni kuni nelja “kaelaga” *steel*-kitarre, kuni Webb Pierce'i bändi *steel*-kitarrist

Bud Isaacs võttis 1953. aasta novembris ühel ajaloolisel salvestusel loos “Slowly” kasutusele pedaali, mis muutis paari keele pinget nii, et toonikast sai subdominantakord. Järgnevad sündmused pahandasid väga Ühendriikide usinaid perenaisi, kelle õmblusmasinate alt hakkasid saladuslikel asjaoludel kaduma pedaalid. Neist ehitatud *pedal steel*-kitarrid aga tegid tormilise revolutsiooni Ameerika kantrimuusikas.

Pedal steel-kitarr mängida on vähemalt sama keeruline kui helikopterit juhtida. Arvatakse koguni, et ühest inimest selle pilli kõigi saladuste omandamiseks ei piisa. Eriti piinarikas olevat *pedal steel*'i harjutava pereliikmega koos elamine. Tänapäeval on standardiks kümnekeelne, kolme pedaali ja nelja põlvekangiga E9-häälestusega pill. Põlvekangid, nagu pedaalidki, muudavad ühe või mitme keele pinget ja helikõrgust, häälestades seda kas poole või terve tooni võrra üles või alla.

Näiteks on võimalik esimese oktavi do-nooti ühel keelel mängida neljal moel. Eriti ehmatav on pill altvaates: pundar omavahel ilmselt siiski mingi loogika põhjal seotud vedrusid, rullikuid ja vardaid. Mängija vasakus käes on teraspulk (ingl k *steel bar*), mida libistatakse üle keelte ja mis annabki pillile nime. Parema käe sõrmede otsa käi-

vad küünised. Nendega sõrmitsedes saab mängida nii akorde kui ka kiireid passaaže. Parema jala all on veel üks kohustuslik viidin: *volume pedal*, mille abil saab noodi või akordi kestust pikendada.

Levinud on ka kahe kaela-ga mudelid, kus keeli, pedaale ja kange on poole rohkem – lisaks E9-kaelale ka C6 häälestuses kael, mis soosib jazzilikumat mängustiili. Kuna *pedal steel*-kitarr mängijate keskmine vanus kipub olema kuuekümmene ringis (nooremalt ei saa pilli selgeks ja paljude “nooruslike” muusikastiilidega pole selle pilli kõla seni taibatud sobitada), on hakatud eelistama kaalult kergemaid, kaheteistkeelseid nn universaalhäälestuses mudeleid.

Nashville'is öeldakse, et *pedal steel*-kitarr mängu-eristab mehi poisikestest. Kuigi tuntud peamiselt kantringkon-dades, on *pedal steel* leidnud värskendavat raken-dust ka jazzis ja svingis

(Buddy Emmons, Curly Chalker). Rocki “pedaalijatest” tulevad kohe meelde Paul Franklin (Dire Straits), David Gilmour (Pink Floyd), Ronnie Wood (Rolling Stones), Daniel Lanois jt. Briti *pedal steel*'i guru BJ Cole'i on stuudiosse või lavale kutsunud T-Rex, The Verve, Depeche

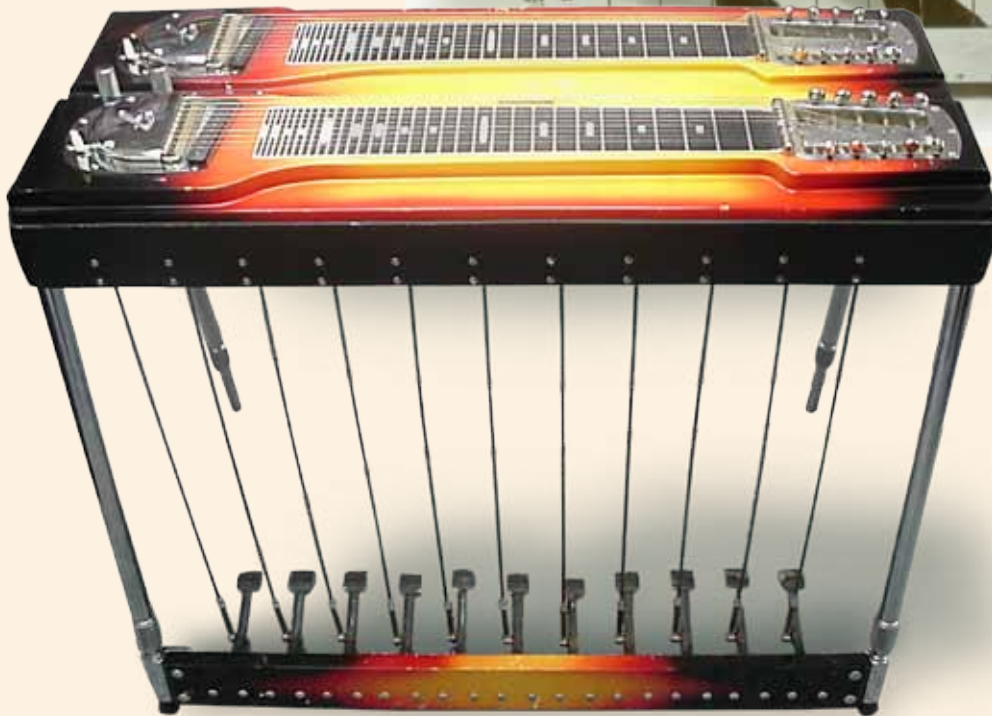
***Pedal steel*-kitarr
mängida on vähemalt
sama keeruline kui
helikopterit juhtida.**

**Nashville'is öeldakse,
et *pedal steel*-kitarr
mängu-eristab
mehi poisikestest.**

Mode, The Stranglers, REM, Elton John, Björk, Sting jt.

Pedal steel-kitarr sobib suurepäraselt klassikalise muusika esitamiseks (tutvuge Michael Perlowini tõlgendustega Stravinski, Debussy või Bartóki loomingust). 2005. aastal kanti Los Angeleses ette Michael A. Levine'i kontsert *pedal steel*-kitarrile ja orkestrile. Põneva kontinendihüppe tegi instrument siis, kui selle viis Nigeeria popmuusikasse Sunny Ade. Nashville'ist vaadatuna polnud seitsmekümnendate hakul vähem eksootiline kant Eesti NSV, kuhu ansambli Apelsin juhtfiguur Tõnu Aare toimetas läbi raudse eesriide Fenderi *pedal steel*i. "Ohvriks", kes sellel mängima pidi hakkama, valiti Jaan Arder ja ta saab sellega suurepäraselt tänini hakkama. Praegu on Eestis *pedal steel*-kitarre vähemalt seitse ja enamik neist ei kogu voodi all tolmu, vaid leiab üha rohkemat kasutust. *Pedal steel* poeb vaikselt, aga visalt ka meie popmuusikasse, loodetavasti sügavamalegi. Mullu ilmunud plaadil "Meie küla laulud" on ka Heino Elleri noorenduskuuri läbi teinud "Kodumaine viis", kus on peale viiuli ja akordioni kuulda ka sitarit ja *pedal steel*-kitarri.

Pedal steel-kitarri pioneer Bud Isaacs.

Klassika: Fenderi kahe kaelaga *pedal steel*.

FOTOD INTERNETIST

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid

veebruaris

4. veebruar kell 16.00

EMTA kammersaal

Professor Mare Tearu VIIULIKLASS

Klaveril Lea Leiten, Lille Randma

11. veebruar kell 21.00

Teater NO99 Jazzklubi

EMTA JAZZMUUSIKA OSAKONNA üliõpilaste kontsert

Külalisena esineb TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

üliõpilaste ansambel

12. veebruar kell 18.00

EMTA kammersaal

KÜLALISKONTSERT

ADÁN DELGADO ILLADA (trompet, Hispaania)

Klaveril Jaan Ots

Kaastegevad Aavo Otsa üliõpilased

16. veebruar kell 18.00

EMTA kammersaal

KÜLALISKONTSERT

STEFAN HEMPER (viul, Saksamaa)

STEPHAN IMORDE (klaver, Saksamaa)

20. veebruar kell 18.00

EMTA kammersaal

KÜLALISKONTSERT

INDREK LEIVATEGIJA (tšello, Saksamaa)

TATIANA CHERNICHKA (klaver, Saksamaa)

23. veebruar kell 18.00

EMTA orelisaal

Sarah Nagel, Annulliina Ikäheimo (sopran), Mirva Helske,

Asija Ahmetžanova (klaver), Albert Zorilla Agut, José

Ferrer, Lucia Sanchis Alfonso (viul)

